

Bábosházi

2008. november-december
VIII. évfolyam 2. szám

figyelő

TARTALOM

Fanfár.....	1
Rügyfakadás Tündérkertben.....	2
Meseország vándorai	6
Varázsceruza.....	9
Hír-harang- virág.....	9
Ki játszik ilyet, majd megmondom, milyet!	10
Figurafaggató.....	12
Terülj, terülj, asztalkám!.....	15
Túl az Óperencián.....	20
Szezámm, tárulj!.....	24
Játószínházi lámpás.....	28
Soroló.....	30
Kaláris.....	32
Hetednapj játékok.....	40
Bábos-házi-rend.....	44
Jött helyébe jót várj!.....	45

Vojtina BábSzínház

Fanfár

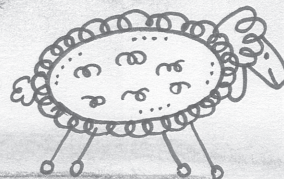
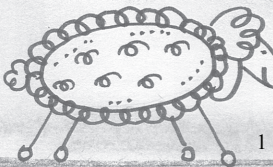
Sokat hallunk manapság arról, hogy a Föld melegszik, a sarkokon olvad a jégtakaró, és Európában is egyre magasabbra kell mennünk ahhoz, hogy havat találjunk. Talán már egy emberöltő belátható közelségében Magyarország mediterrán ország lesz...

Jó, jó gondolom magamban, a mediterrán tengerpartokat ugyan szeretjük, de hát azok a szép, havas karácsonyok, azok hová lesznek?

Talán öt-hat éves lehettem, amikor akkora hó esett, hogy a házunk előtti udvaron a felnőttek utakat ástak, hogy közlekedni tudjanak, így nekünk, gyerekeknek szabályos labirintusaink voltak, amikből ki sem látszottunk. A világ legjobb bújócskázóhelyévé vált az udvar, a hideg is tartotta magát, hetekig nem olvadt el, így aztán mi, gyerekek sötétedésig bújócskáztunk, hőembert, hóvárat építettünk, és dúltak a hógolyócsaták. Csak annyi időre mentünk be, amíg anyáink kiszárították a ruháinkat, bakancsainkat, és már rohantunk is vissza, nehogy elfogyjon az idő. Így jött el a karácsony, s kaptunk az égiektől még egy ajándékot: december 24-én délután nagy pelyhekben kezdett esni a hó. Addigra már a hólabirintus sem volt egészen ép, ezért hanyatt feküdtünk a friss hóban, és karjainkkal angalyt formáztunk. A gyertyagyújtáskor is csak olvadoztunk a fa alatt, s azon a szentestén szebben szólt a „Mennyből az angyal...”

Kívánom, hogy az angyalok hozzanak ebben az esztendőben is szép, szereteteli, havas karácsonyt mindannyiunknak!

Asbóth Anikó

Rügyfakadás Tündérkertben

A Vojtina Bábszínház varázslatos kertje messze földön híres arról, hogy legyen bármilyen évszak vagy időjárás odakinn a nagyvilágban, itt, minálunk, az örök tavaszban folyamatosan bontják szirmaikat a mesék.

A ködös, borongós novemberben is nyiladozik mesevirág Tündérkertben: 2008. november 30-án *Andersen-mesék* várják a szépre vágó debreceni nézőket a színházteremben. A hónap végén a Játsszínházban is rügyecske fakad *Hamuban sült pogácsa* címmel, de az abból nyíló virágot majd januárban mutatjuk meg az ovis bérlettel hozzánk érkezőknek, aztán a többi érdeklődőnek. Addig is kíváncsiskodjunk kicsit Jámbor Józsefnél, az *Andersen-mesék* főtakácsánál és Láposi Terkánál, a *Hamuban sült pogácsa* fő-sütőgőjénél, azaz az előadás és a dramatikus játék rendezőinél!

ANDERSEN-MESÉK

A Bábsházban október végétől szorgos munka folyik. A színészek a színházteremben próbálnak, a báb-és jelmezkészítők a műhelyekben tüsténkednek, hogy a japán gyerekek után a magyar gyerekek is megnézhessék a Hans Christian Andersen meséiből készült előadást. Ebben az előadásban bizony az is kiderül, hogy a takácsok nemcsak ruhaanyagot, hanem mesét is szöhetnek...

Az Andersen-történetek meseszálait bábszínpadra szövő és az előadást rendező Jámbor József mesélt nekünk a készülő produkcióról.

Milyen élményeid fűződnek az Andersen-mesékhez?

Gyerekkoromban elolvastam a kisújszállási könyvtár összes mesekönyvét. Voltak

ezek közt népmesék, az Ezeregyéjszaka meséi, egzotikus mesék és klasszikus meseírók történetei is. *A rút kiskacsa* az egyik kedvenc mesém. A baromfiudvarba kerülő, idegen kis jószág kilóg környezetéből. Idegenségét, másságát ez a világ rútságnak látja. Sok megpróbáltatás után azonban a világ a helyére zökken, a rút kiskacsa, aki valójában gyönyörű hattyú, a hozzá hasonlók, az övéi közt megtalálja a helyét.

A császár új rubája című mese is

különleges számomra. 2007 novemberében önálló bábelőadás született a történetből. Érdekes módon idegen, japán nyelven készítettük el először ezt a darabot, s mutattuk be a toyamai gyermekszínházi fesztiválon, illetve a fesztiválon kívül más helyszíneken is Japánban.

A történetben a hiú császárt egyedül csak a külseje érdekli. Minden nap, minden órában új ruhát ölt magára. Országának takács- és szabómestereit ingyen dolgoztatja. Ezt megeléjelve két hírneves mester – Jankó és Panka – álruhában, idegen országbéli szövökként jelennek meg nála. Elhítetik a császárral, hogy olyan bűvös kelmét tudnak készíteni, amely láthatatlan az előtt, aki buta vagy aki méltatlan a hivatalára. A bűvös kelme persze nem létezik, a császár és képmutató udvara mégis elhiszi, s a császár meztelenül vonul végig népe előtt...

Ez a két történet kerül egymás mellé a készülő előadásban...

Mindkét mese a szépségről – a belső és külső szépségről –, illetve a képmutatásról szól. A meséket kerettörténet köti össze. Az *Andersen-mesék* az első darabja a Szabó Tibor ötlete alapján születő *János mester és a meseszövő csodamasina* című sorozatnak, amelynek keretében klasszikus meseírók műveit, népmeséket, alap-meséket szeretnénk csokorba gyűjteni egy-egy előadásban, elsősorban klasszikus bábtechnikákat alkalmazva, amilyen például a kesztyűs vagy pálcás báb is. Jellemzője lesz e sorozatnak még a vásári, utcai jelleg, hangulat, hogy bárhol, akár szabad téren is játszhatunk ezeket az előadásokat.

Az előadást Andersen meséiből Te írtad, illetve rendezed, s játszol is benne. Kik az alkotótársaid?

Az előadás ötletét Szabó Tibor adta. A Vojtina bábszínészeivel (Balogh András, Megyeri Béla, Nagy Mónika, Oláh Tímea, Reschofsky György és Szabó Tibor) visszük színre a történetet. Én leszek a mesélő, az egyedüli olyan szereplő, akit teljes alakjában, emberként látnak a nézők a bábok mellett. Az előadás díszleteit és bábjait Grosschmid Erik tervezi és készíti, aki az egész történetet egy szövőszékre képzelte el. Ez a szövőszék szolgál paravánként is, ahol a mese szálai szövődnek.

Miért az Andersen-mesék nyitják a János mester és a meseszövő csodamasina című sorozatot?

Szeretnénk a gyerekeknek és a felnőtteknek olyan alapvető emberi értékeket megmutatni, mint amit ezek a mesék közvetítenek. A „tisza forrásokhoz” szeretnénk visszanyúlni a meseválasztással és a klasszikus bábtechnikák alkalmazásával. A *császár új rubája* is emberi értékekre kérdez rá, természetesen sok-sok humorral, hiszen a gyerekek számára az egyik legfontosabb dolog a nevetés. A rút kiskacsa történetében talán sok gyerek magára ismerhet. Néha úgy érezzük, hogy mások vagyunk, mint a többiek, de előbb-utóbb megtaláljuk a helyünket a hozzánk hasonlóak közt, ahol felfénylik valódi értékünk, szépségünk.

Jámbor Józsefet faggatta:
Kiss Judit

HAMUBAN SÜLT POGÁCSA

Azt hiszem, a „hamuban sült pogácsa” kifejezést minden magyar ember ismeri, mégpedig a gyermekkorban hallott mesékből. Miért kell a mesebeli pogácsát hamuban sütni?

A hamuban sült pogácsa a kovásztalan lepénykenyér. Testi, szellemi, lelki erőt kölcsönöz hősének. A hamu a tűz végterméke, a mulandóság, alázat jelképe, beavató és megtisztító eszköz, mely magában rejtja a feltámadás, az élet lehetőségét. Például a fönix a tulajdon hamvaiból éled újjá. Tehát koncentrált formában tartalmazza az elégett dolgok erejét. Ha valami hamuban sül, az nem friss, kemencemeleg, azonnal elfogyasztandó étel lesz, hanem tartóssá, időtlenné tett útravalóvá válik. Azok kapnak ilyen útravalót az életben, akik hosszú „világpróbára” indulnak, például az óvodából, általános iskolából, majd középiskolából elballagók. A pogácsa esszencia, sűrítés: kicsi helyen elfér, mégis táplál, ha megéhezel. Épp úgy, mint a szüleitől kapott jótanácsok, bölcsességek.

Útravaló kerül hát a gyerekek tarisznyájába a játék végére. Miből sül a pogácsa?

Hangulatokból, élettérzésekből, tapasztalatokból, sok-sok mese elolvasása után megfogalmazódó magamra-magunkra ismerésekből, felismerésekből. Szülőként fontos nekem, hogy a gyermekemet mivel indítom óvodába vagy iskolába, mert jó darabig abból fog táplálkozni, amit én „sütöttem neki”. Manapság az a szokás, hogy a gyerek megmondja, mit szeretne ajándékba kapni, mert a szülőnek nincs ideje vagy kedve kitalálni, ráérezni. Kifordult

a világ, ha ezt egészségesnek tartjuk! Az életre szóló elindító ajándék belőlem kell fakadjon, eddigi tapasztalataim sűrítmenyeként. Mi most ebben a dramatikus játékban három történetben megpróbáljuk a hozzánk érkező gyermekeket megajándékozni a kenyér üzenetével.

A három fontos, varázserejű mesei szám...

Valóban. A mi játékunkban három különböző életút, három különböző szféra, illetve a család: az anya-apa-gyermek és a test-szellem-lélek hármassága sejlik fel, de tulajdonképpen a kenyérrel, a „mindennapi kenyérünkkel” való viszonyunkról mesélünk, játszunk.

Mi fűzi össze ezt a három mesét?

Amikor a gyerekek megérkeznek hozzánk, akkor a sütőasszonyok (Barkó Réka, Magi Krisztina, Veres Kata) egy pékségbe invitálják majd őket, ahol jóféle kenyérrillat van, ahol meg lehet kóstolni az ott, helyben-frissen sült kenyért. (Nem áltatunk senkit azzal, hogy kemencében sütünk: kenyérsütő gépet használunk, de így is a mi közös kenyérünk lesz, ami elkészül). A kenyér életüzenet. A búzamagban ott rejlik az Élet. A búzát megőrlik, liszt lesz belőle, kovással megkelesztik, a kemencében (mint az anya méhében) megsül, s aztán sok-sok ember eheth belőle. A kenyér ősi áldozati étel volt már az ókori világban is, de a Kárpát-medence népeinek ünnepein a kenyér mint az ünnepet szentesítő táplálék van jelen. A kovász egyfajta spirituális átalakulás szimbólumaként fontos „adaléka” a kenyérünknek. Árpádházi Szent Erzsébetünk, de a Nap jelképeink is tekintjük. Az új kenyér, az új nap, az újszülött egylényegű: az ember jövője van bennük. Szilágyi István író egy mondata

indított el, amikor meséket kerestem: „A kenyér a gondtűró emberé: aki vet, arat, akinek malma van, tűzbelye, bítvese, akinek temploma, bite, rendje van”.

Mik azok a mesék, amiket a kenyér sülése alatt játszottok a gyerekekkel?

Az első mese, *Az angyalbáránnyok* azt kérdi, el tudunk-e jutni a lelki üdvösségünkhöz, el tudunk-e vonatkoztatni az arany vonzásától, a földi életünkben olykor fontosabbnak tűnő dolgoktól (egy szegény legény pásztorznak szegődik egy öregapóhoz, s a báránnyokról kiderül, hogy valójában angyalok, de a legénynek döntenie kell, hogy teljesíti-e feladatát, azaz keres-e kenyérré való családjának vagy sem...) A második mese a testé és szellemé. *Mátyás király kenyere* címmel Kóka Rozália gyűjtötte mesénket, melyben Mátyás király éhezik, mert unja az összes udvari étet, mígnem rájön, hogy a szakácsa által a szegényeknek süített étel, a KENYÉR mindennél jobb ízű a világon, s attól fogya csak azt akarja enni. Látszólag tehát a test táplálása körül forog Mátyás problémája, de valóságosan a szellem szabadságra vágyakozásának lehetünk tanúi ebben a humorral teli történetben. Harmadik mesénk a pokolba visz: *Az ördögök malma* azt mutatja meg, hogy a főördög által elrabolt királylányért pokolba alászálló kondáslegény hogyan győzedelmeskedhet. A malom az ég, a forgó világmindenség malma, viszont e mesében nem liszté őrlik benne a búzát, hanem korommá! Tényleg meg kell szabadítani azt a királylányt, hogy helyreálljon minden! Játékunk során elindulunk hát az égből, az ember személyes, szellemi tapasztalatából a földi, testi tapasztalásaink felé, majd a poklot megjárva, a világ malmán megörletve visszatérünk élményeinkkel a földre, s megosztjuk azt a többiekkel.

Ezen út bejárása közben milyen

élmények várnak a játékban részt vevő gyerekekre?

A Bodor Judit és jómagam által megálmodott játéktérben két zenész (Arany Zoltán és Kerekes Zoltán) és a korábban említett három játékos leány vezetésével a kis pékségből először egy fehér ruhás szertartásjátékba indulnak a gyerekek, ahol emelkedett, ünnepélyes a hangulat, csendes a szó, lassú a mozgás, majd innen hirtelen Mátyás király udvarába kerülnek. Ott viszont kis papírszínházban papírfigurákkal, marionettekkel, sőt, emberi kezekkel vagy akár orrokkal (hiszen Mátyásnak is hatalmas orra volt) találkozhatnak nézőként. A harmadik mesében ismét egy foglalkoztató játékban kelhetnek útra a kiskondással, magukra öltve egy-egy „jelmezt”, de itt már a vásári képmutogató játék elemei is felbukkannak majd. A játékosok a játék során egyre színesebb jelmezeket öltenek, így vezetik a gyerekeket a kicsi pékség fehérségéből a mennyen és Mátyás király udvarán át a poklot megjárva vissza a hófehér sütőedébe. A játékmód is egyre harsányabb, egyre vidámabb, ahogy haladunk visszafelé az úton. Azt szeretnénk, ha a játékunk végén a gyerekekkel együtt törnénk meg a játék ideje alatt sült kenyéret! Egy óránk van arra, hogy megsüljön a tapasztalat minden résztvevő számára: mindenkinek jár az élet, a kenyér, amit együtt kezdünk meg és fogyasztunk el, alakítunk vérré, tudássá. . .

Láposi Terka
pogácsáját körbekínálta:
Papp Melinda

Meseország vándorai

Egy-két-há', egy-két-há' – topog két táncos láb a Vojtina Bábszínház kapuja előtt, s hármashangzatok bújnak be a kapu résein, egyenest a fülünkbe. Ezek meseföldi útonjárók lesznek! – derül fel a vojtinás arc, és már szalad is, hogy beljebb invitálja Nemes Zsófiát és Bakos Árpádot. Szeptemberben már jártak nálunk: Árpád muzsikát, Zsófi mozdulatokat, táncokat hozott ajándékba Mátyás kerál neve napjára, azaz a Mátyásról szóló előadásunkhoz. Most egy kis időre újra ellátogattak hozzánk, hogy Ti is közelebről megismerhessétek őket...

NEMES ZSÓFIA

„Szóval: nagy családba születtem, hatan vagyunk testvérek. Öten vagyunk lányok, és van egy bátyám is. Szép kis család, mindig zajlott az élet nálunk, nem jellemző, hogy unatkoztunk volna, talán leginkább egy nagyhangú olasz famíliához hasonlíthatunk. Mindig volt sok macskánk, kutyánk, és szerintem ha valaki először járt nálunk, hát biza' csak lesett nagyokat, mert mindannyian nagyon szeretünk nevetni, röhögni, kacagni, vigyorogni. Ez nálunk életforma... Innen jöttem.

A mozgás? Kicsi koromban édesanyám elvitt balettozni, aztán kicsit idősebben ritmikus sportgimnasztikáztam. Világéletemben része volt ez az életnek.

Mikor eljött az idő, hogy akkor merrefelé orientálok, sok minden érdekelt, de a pszichológia vonzott igazán. Aztán úgy alakult, hogy közben elkezdtem táncolni – csak úgy, kedvtelésből. És szembejött velem egy modern tánc-kurzus... És akkor a szívem egyértelműen az értésemre adta, hogy bárhogy is lesz, én vagy ezt fogom

tovább csinálni az életemben (mármint a modern táncot), vagy semmi mást. Így alakult, úgyhogy a pszichológiát hagytam, bár azóta is érdekel...

Sokféle kurzust elvégeztem, főleg külföldi tanárim voltak – igazán jó mesterek. Több együttesben is megfordultam, először a testvéreimmel volt egy kis együttesünk, mert hogy ők is táncoltak, mármint kettő közülük, akik ráadásul ikrek is.

Azután táncoltam sokfelé: öt évig a Szegedi Kortárs Balettben, de volt egy saját együttesünk is, ami a Vígszínház házi színpadán lépett fel. Az utóbbi időben Bozsik Yvetttel dolgoztam, illetve egy új együttesrel, a PR-Evolution Dance Company-val. Ez utóbbinak az ideiglenes vezetését ebben az évben magamra is vállaltam, és most lesz október 7-én az új bemutatónk.

És hogyan kerültem ismeretségbe a bábos szakmával?

Talán először Rumi Laci hívott egy fellépésre még Szegeden, aztán Pályi Jánossal dolgoztam együtt egy kis előadásban, majd Kovács Géza jött a sorban, és aztán a többiek, a sok-sok fiatal, tehetséges rendező, meg a különböző bábszínházak: Zalaegerszeg, Szombathely, Kecskemét, Győr, Békéscsaba, és természetesen Debrecen, ahol a *Mátyás kerál neve napja* című előadásban dolgoztam együtt a társulattal nemrégiben, 2008 szeptemberében.

Amúgy érdekességképpen: édesanyám épp azelőtt mondta nekem, mikor legutóbb jártam Debrecenben, hogy úgy néz ki, Kósa Lajos, a debreceni polgármester úr távoli rokonunk, ugyanis édesanyám Kósa Sára. Egyszer majd ennek is utánakérdezek...”

Nemes Zsófia

BAKOS ÁRPÁD

Hiszték a csodákban? Előfordult már Veletek, hogy láttatok egy képet, hallottatok egy dallamot, megéreztetek egy illatot, s az futott át rajtatok: „Hű, de ismerős! Ezt már láttam, hallottam, éreztem, ez itt van bennem valahol!”

Bakos Árpád hangját hamarabb ismertem, mint az arcát... Mezei-Bakos-Mezei: *Fellegajtó-nyitogató*... Ez a címe annak a lemeznek, amit 4-5 évvel ezelőtt nyomott a kezembe egy barátom, hogy „na, ez neked való!” Egy férfi (Bakos Árpád) és egy nő (Mezei Kinga) énekeltek népdalokat a lemezen, de olyan szépen, olyan érzékenyen, hogy a szívem mélyéig ért el a dal. Aztán valahogy hozzám került egy *Keleti szél* című CD, amin szintén közreműködött Bakos Árpád. Néhány év elteltével a Szabadkai Gyermekszínház jött vendégségbe hozzánk, a Vojtina Bábszínházba az évnyitó napunkra *A szegény cszmadia és a Szélkirály* című előadással, aminek a zenéjét szintén Bakos Árpád szerezte...

És most, 2008 őszén a *Mátyás kerál neve napja* címmel játszott Mátyás-mesénk zeneszerzőjeül vajon kit hívott meg Bartal Kiss Rita, a rendezőnk? Kitaláltatok: a titokzatos dalnokot! Egy életem, egy halálom, ha már így lett, én nem bánom, utánajárok, és elmondom Nektek, hogy ki is ő!

Tehát: a neve Bakos Árpád, és Csantavéren, a volt Jugoszlávia területén született 1962-ben, ahol ma is él. (S ahol messze földön híres, *Bakórium* nevű diópálinkáját készíti ráérő idejében.)

Az általános iskolát szülőfalujában végezte, a középiskolát Szabadkán. Katonai szolgálata letöltése után Újvidéken folytatta tanulmányait magyar nyelv és irodalom szakon.

Zenével az 1980-as évek elején kezdett igazán foglalkozni. Az Újvidéki Rádió dráma-szerkesztősége volt az első hely, ahol mint zenész és zeneszerző kipróbálhatta magát. Ezekben az években kezdődött a népzenével és a népi hangszerekkel való ismerkedése is, ami a mai napig tart. Több zenekarban muzsikált (Hajnalfa, Kóta, Hívogató), majd 1990-ben alapító tagja volt a mára legendásnak számító színházi formációnak, a H-Csoportnak. Azidőtájt kezdődött a Tanyaszínházzal való közreműködése, az évek folyamán több előadás zenéjét és néhány dalszöveget írt számukra (pl. *Csantavéri Passió*, 1993.) 1994-től három évig a Szabadkán újrainduló magyar színház, a Kosztolányi Színház dramaturgia lett.

Népzenészi munkájának első jelentős állomása 1995-ben a magyarországi Téka együttesel elkészített *Ködnevelő idő* című lemez volt. 1996-ban Miroslav Jovančićsal megalakították az Ethnokor együttest, és kiadták a *Contes barbares* című lemezt, amely magas szakmai elismerést kapott, 2000-ben pedig az *Idők tánca* (táncjáték) című lemez kerül kiadásra Beszédes István dalszövegeivel és a Szabadkai Népszínház színészeinek közreműködésével. 2001-ben Skopjeban macedón zenészekkel elkészült a *Keleti szél*, majd 2003-ban Mezei Kingával és Mezei Szilárdal felvették a *Fellegajtó-nyitogató* című albumot.

A zenével kapcsolatban így vall magáról Bakos Árpád:

„Zenészként és zeneszerzőként is mindig fontosnak tartottam az új utak és lehetőségek keresését zenémen belül. Egy-egy út megtalálása lehetővé teszi azt az utazást, ami megnyitja a régmúlt kapuit, és hozzásegít abhoz, hogy megtaláljam azokat a zenei megoldásokat és formá-

kat, amik valójában nem is tűntek el, csak az idő nehez pora betakarta őket. Feladatommak tekintem ezeknek a dallamoknak és ritmusoknak a felszínre hozását és bemutatását... Munkám során nagy segítségemre voltak a szabadkai Iskon együttes tagjai, akik nélkül ez a zene nem jöbötett volna létre.”

Az évek során színházi munkáira is egyre több időt szentelt, aminek elismerések sora lett az eredménye: 1996-ban a *Zách Klára* című előadás zeneszerzőjeként (Szabadkai Népszínház) a Vajdasági Hivatásos Színházak Fesztiváljának zenei díjában részesült. Ezután ugyanezen a fesztiválon négy egymást követő évben érdemelte ki a legjobb zeneszerzőnek járó díjat (*A szegény csizmadia és a Szélekirály*, 2005., *Szulamit*, 2006., *Tündér Ilona és Árgvélus*, 2007., *Emberke*, 2007.).

És zeneszerzés Veszprémben (*Oidipusz király*), és zenélés Zsámbékon (*Tájékos napok*), és táncjáték (*Kalaposok*) Zentától Taliándörögdig...

Annyi, de annyi minden még...

Mindezek után megjelenik Debrecenben egy kedves, szerény, mosolygós ember, aki a tarisznyájában gyönyörű, reneszánsz hangulatú, mégis egyedi hangzású zenéket hoz az új előadásunkhoz... Egy ember, akinek muzsikál a lépte, a lélegzése, a mosolygása...

Legyen úgy, hogy még sokszor muzsikál nekünk, legyen úgy, hogy dalaiban rég elfeledett álmainkra ismerünk, legyen úgy, hogy csodát csináljunk vele együtt a magunk és a nézők örömeire!

P.M.

Várázsceruza

Csodaszép ez a világ, amelyben élünk: varázslatos és sokszínű. S miben rejlik sokszínűsége? Abban, hogy mindannyian mások vagyunk. Nincs két egyforma tojás, de két egyforma ember sem. Vannak szőkék, barnák, feketék, alacsonyok, magasak, soványak, kerekdedek, öregek és fiatalok, de így kerek a világ. Amit én szépnak látok, azt lehet, hogy Te rútnak, és ez fordítva is igaz lehet. Mi hát a különbség szépség és a rütség között?

Nemcsak az emberek, az állatok sem egyformák. Így van ez abban a baromfiudvarban is, ahol H.C. Andersen rút kiskacsája világra jött. Ha elolvassátok *A rút kiskacsa* című mesét, megtudhatjátok, hogy miért nem érezte otthon magát a kiskacsa az udvarban, hogy miért vágyódott más vidékekre és hogy álmai csak álmok maradtak-e vagy valósággá váltak...

Miután Ti is megismertétek ezt a gyönyörű történetet, arra kérünk Titeket, hogy rajzoljátok le nekünk, milyennek képzelitek az udvarházat, ahol a kiskacsa élt, illetve a benne lakó állatot! Aztán arról is rajzolhattok nekünk, kikkel

találkozott a kiskacsa, amikor útra kelt, hogy megkeresse a hozzá hasonlókat a világban! És vajon hogy néztek ki azok, akik között nem kellett többé rútnak éreznie magát?

Alkotásaitokat **2008. november 30-ig** személyesen vagy postai úton juttathatjátok el a Vojtina Bábszínházba (Debrecen 4026, Kálvin tér 13.). Képeitek hátoldalára ne felejtsetek el ráírni neveiteket, életkorotokat, otthoni telefonszámotokat vagy egyéb elérhetőségeiteket, illetve a rajzpályázat címét: **A rút kiskacsa.**

Az alkotások közül Jámbor József színész-rendező, Asbóth Nikó igazgató és Oláh Tímea bábszínésznők (a nálunk bemutatandó *Andersen-mesék* szereplői) választják majd ki a számukra legkedvesebbeket. A kiválasztott képek alkotóit és családjukat szeretettel várjuk **2008. december 7-én, vasárnap 10 órakor** a Mikulás-napi *Andersen-mesék* című előadásunkra!

Ragadjatok hát ecsetet, ceruzát, s rajzoljátok meg a rút kiskacsát!

HÍR-harang-virág

2008 novemberének első hetében egy különleges rendezvénysorozat, a *Japán Napok* keretében a távoli szigetország kultúrájával, szokásaival ismerkedhetnek közelebből Hajdú-Bihar megye kíváncsi gyerekei és felnőttjei. A magyar közönség japán képzőművészek munkáit, bonsai és ikebana kiállításokat tekinthet meg, de az érdeklődők japán filmeket is nézhetnek, illetve jellegzetes japán ételeket is megkóstolhatnak majd.

A Déri Múzeumban virágkötők adnak ízelítőt mesterségükből, valamint a nemzetközileg elismert Kasai Táncsoport és koto (hagyományos húros japán hangszer) művészek lépnek fel

ugyanitt, de a japán vendégek ezen felül a megye más településeire, többek között Hajdúnánásra és Derecskére is ellátogatnak. Lesz harcművészeti (kendo) bemutató, előadás a gésákról, valamint a japán teakultúráról. A gyerekek rajzpályázaton vehetnek részt – japán népmesékről készült rajzaikat egy szakmai zsűri értékeli, a díjak átadására pedig nálunk, a Vojtina Bábszínházban *A császár új rubája* című előadásunkat követően kerül majd sor november 5-én. (Ezzel az előadással járt társulatunk 2007 novemberében Toyamában, egy nemzetközi gyermekszínházi találkozón.)

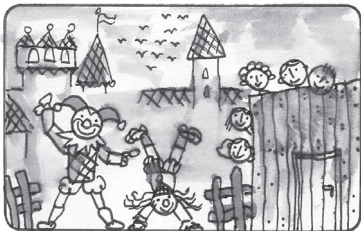
Ki játszik ilyet, majd megmondom, milyet!

Talán emlékeztek még arra, hogy előző számunkban új rovatot indítottunk a JÁTÉK-kal kapcsolatban, azaz jó néhány embert szeretnénk arról faggatni, mi is a legkedvesebb játéuk a világon. Mert szerintem játszani mindenki szeret... És képzeljétek el, milyen csodálatos dolog lehet az, amikor valakinek az a mestersége, hogy játsszon: a hangjával, a testével, bábokkal, hangszerekkel... Vajon mi rejlik az színészek, bábosok, zenészek játékosdobozában?

CIRKUSZ

„Már kislány koromban is nagyon szerettem a szerepjátékokat, például az úrinőnek öltözést teadélutánnal vagy a babákkal életre keltett történeteket, de a legemlékezetesebb a cirkuszosdi volt számomra. Az egész udvarunkat berendeztük cirkusznak: az udvaron álló porolonl egyensúlyoztunk, kislabdával és gyújtósnak való fával zsonglorkódtunk, és egy késdobáló számot is felvettünk a műsorba, mert az egyik fiú nagyon ügyesen tudott kést dobálni, és ezt nem hagyhattuk ki. Az akrobata-számot (két ember egymás mellé állt, én meg a kettejük vállára) már csak azért sem felejttem el soha, mert édesapámtól egy akkora pofont kaptam, hogy csillagokat láttam tőle. Nagyon aggódott ugyanis, hogy leesek és összetöröm magam!” (Asbóth Anikó, a Vojtina Bábszínház igazgatója)

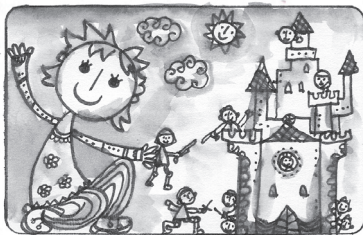
Cirkusz: Kerek porondú sátorban vagy épületben működő, különféle ügyességi mutatóanyagokkal szórakoztató üzem.

KATONA

„Amikor gyerekként a hatvanas-hetvenes években a Gojko Mitic-féle NDK-s (Német Demokratikus Köztársaság) indiános filmeket néztük rendre az akkor még csodálatosan új televízióban, akkor természetesen az indiános-cowboyos játékok voltak a kedvenceink. Apró műanyag indiánokkal és cowboyokkal vagy függetlenségi háborús amerikai katonákkal küzdöttünk egymás ellen. Én természetesen rézbőrű szerettem lenni... (Kálmán Péter, „Cucás”, népzeneész, a Szeredás együttes „Hegedűs embere”)

Katona: Hadseregben szolgálatot teljesítő személy.

BÚJÓCSKA

„Gyerekkoromban gyakran töltöttük a nyarakat a testvéreimmel a nagyszüleinknél, ahol az összes

szomszéd gyerekekkel összebarátkoztunk. Velük bújócskáztunk a kertben, a ház körül. Bújtunk a fáskamrába, bokorba, tyúkólba, disznóólba – ahová befértünk. Még ma is emlékszem arra az érzésre, amikor a búvóhelyemről lestem, hogy közeleg felém a hunyó. Torkomban dobogott a szívem, annyira izgultam amiatt, hogy rám talál. Nem szép dolog, de néha csaltunk is: akkor változtattunk búvóhelyet, mikor a hunyó épp felénk közeledett volna, de még nem látott meg bennünket...” (Oláh Tímea bábszínész, hamarosan egy apróság édesanyja)

Bújócska: *Gyermekjáték, amelyben a hunyónak (szemét elfedő vagy becsukó, megadott ideig a többieknek az elbújásra időt adó játékosnak) meg kell keresnie az elbújt résztvevőket.*

HŐS

„Mint a legfiatalabb leánygyermek a családban meglehetősen „férfiasan” voltam kezelve. Azt hiszem, én lettem apám legkisebb „fia” (még a balkezességét is örököltem!). Faragtam fát és kukoricacsutkából bábút, játszottam színházat („Kis Róza operál!”- azaz énekel), csináltam cirkuszi attrakciókat apu vállán...

Aztán Balmazújvároson valaki megvette az első tévékészüléket az utcánkban. Akkor mi mindannyian fogtuk a küsszékünket, és mentünk hozzá tévét nézni. Főleg a sorozatokat szerettük, amiket aztán el is játszottunk. Ilyen volt a *Tenkes kapitánya* is, és én lettem Buga Jakab az utcabeli eljátszásban. A HŐS...” (Szentgyörgyi Rozsi, a Kuckó Művésztanya vezetője)

Hős: *1. Mindenre (akár a balálra is) elszánt vitéz, csodálatos tetteket véghezvivő (mesebeli*

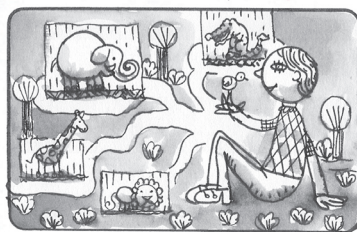
vagy mondai) személy, bátorságával vagy helytállásával példát mutató ember. 2.) Irodalmi mű, film, színdarab jelentős alakja.

ÁLLATKERT

„Mióta gyerekeim vannak, ismét játékokkal vagyok körülvéve, és ezek közül leginkább az építőjátékok érdekelnek most, meglett emberként. Viszont ha azokat a fotókat nézegetem, amik sok-sok évvel ezelőtt készültek rólam, akkor jó pár olyat találok, amelyeken gumiállatokkal üldögélek valahol. Emlékszem rájuk, ők voltak az én kis állatkertem: szarvas, elefánt, róka, medve és még sokan mások. Később aztán a gumiállatokat gumi- majd börgömbre, azaz focilabdára cseréltem...” (Vidnyánszky Áttila, a Csokonai Színház művészeti vezetője)

Állatkert: *A különféle állatfajok bemutatására és tanulmányozására létesített intézmény.*

A játékosdobozokba bekukantott:
Papp Melinda

Figura Faggató

Emlékeztetni szeretnék Benneteket, hogy ettől az évadtól kezdve képzéssel faggatjuk bábjainkat, a sokat tapasztalt figurákat! Képzletgyakorlatnak nevezem ezt a leginkább szemünet, képzletünetkét és fantáziánkat igénybe vevő tevékenységet. Látna gondolkodni, kifejlesztetni egy alapos látáskultúrát: ez lehet a közös feladatunk! A Vojtina Bábszínház fotóarchívumából válogatva több utat járunk be, s közben megismerkedünk ezzel-azzal, a bábuk természetrajzával.

Már az elmúlt alkalommal – amikor a kis bohóc, Paprikajancsi képét nézegettük – eszembe jutott, hogy biztos mindenki ismeri a fényképezés varázslatát. A fénykép egyetlen pillanatban ragadja meg a múltó idót, a múltékonyságot teszi örökkévalóvá. „Az abszolút egység, a legmagasabb fokú esetlegesség... az alkalom, a találkozás, ez ennek az egységiségnek a furcsa paradoxona (ellentmondása)” – vallja Roland Barthes, a francia kritikus, irodalomtörténész, filozófus. A fényképezés kiemel egy pillanatot az idő áramlásából, amelyet ezzel kiváltságos pillanattá alakít át. Hiszen az előadás egy időbeli részletének kiválasztása máris a világ bizonyos értelmezését tükrözi, mindig valamilyen keretet, távoltságot, elrendezést is ad a megörökítettnek. A „fényírás” (Moholy-Nagy László) valamilyen jelentést közvetít, mozdulatlaná merítve ragadja meg, örökíti meg a világot, esetünkben a bábé előadásokat. Ha a fotó a „varázslatos pontosság” érzetét kelti, akkor a kép ezen teljessége lehetővé teszi, hogy megtanuljunk mélységében olvasni ezeket. S most nézzük, mely fotókat tesszük a na-

gító alá! Szeretném, ha tudnátok, hogy több ok miatt is nagyon nehéz volt számomra a választás. Rengeteg gyönyörű fotót őrzünk az elmúlt 33 évből, és mégis bizonytalan voltam a választásnál. Mindenféleképpen olyat keresgéltem, amely az előadás folyamatától némiképpen függetlenül is az előadást képviseli, de egységiségében is nagyszerű kép, illetve bábú és bábos kapcsolatát több rétegben fejezi ki. Olyan kép szükséges tehát, ahol a képolvasás egyértelműen működhet. A képolvasás az egyénnek az a tevékenysége, amellyel szót társít a képhez.

Most a 2005 októberében bemutatott *Bábabukra* című előadásunk képeiből választottam egyet. Pontosabban egy történet három mozdulatát, amelyek együtt adják a jelenet egészét. Az előadást Szász Ilona írta sárréti és hortobágyi népmesékből, illetve mondákból, Szívós Károly, a Kolibri Színház művésze rendezte, Horváth Márta és Balla Gábor a látványért, a bábokért, a díszletekért volt felelős. S kik készítették a képen látható bábokat? Bérczi Katalin, Molnár

Tamás és még sokan mások, de képünk esetében e két név a legfontosabb.

1. kép

Sok szempontból gyönyörű a kép! Mielőtt ennek boncolgatásába kezdünk, meg kell említeni az előadás fénytechnikusát, Ágh András-t, aki a reflektorok fényének irányításával festette meg e küzdelem fázisait. A fény, a forma, az anyag és a tér mind-mind a harc, a küzdelem kifejezői. Remek kompozíció, remek fényhasználás. Előnye, hogy a háttér egy kissé elmosódott, életlen, ez viszont a méreteit is tekintve az előteret uraló sárkány pompás művészi látványára teszi a hangsúlyt.

S mit látunk még a képen? Egy óriási sárkányfej, egy bábos (Papp Melinda) és egy „nem tudni”, milyen formájú báb harca jelenik meg előttünk. A bábhoz képest (melynek típusát itt nem tudjuk azonosítani) monumentális a sárkány feje, őt a képzőművészeti megformáltsága emeli rangos ellenfélle, teszi kulcsszereplővé. E fej a háttérrel egybeépített, (piros) drapéria-testtel teljes. Látjuk, hogy a testet formázó textil enyhe hullámokat vet, mozdulni véljük a sárkányt. A bábos két kézzel fogja bábját, a bábu felemelkedik, a sárkány feje fölé ér. Megállapíthatjuk, hogy ellenfelek.

A második kép az első természetes folytatása. Minden részlet, minden mozdulat,

minden irányváltozás fontos rajta. Hasonlítsátok össze, mi a különbség az előző fotó és eközött!

2. kép

Hát persze! 1.) A sárkány feje a bábos és bájba felé fordult. 2.) A bábos kezei lejjebb ereszkedtek, háta meggörnyedt. 3.) A bábu jól kivethető lett: egy női alak, fejjel lefelé, ruhája lábairól visszahullik felsőtestére, kezei magatehetetlenül lógnak lefelé. Esendő, törekeny, apró termetű figura, aggodalmat keltő testhelyzetben. A fények is változtak, drámaibbá téve hármójuk kapcsolatrendszerét. A sárkány csipkés, bambuszból szőtt rácsozata árnyékot vet az álla alatt, ez még inkább megnöveli méreteit. Jól látszik a bábos görcsös mozdulata, ez feszessé teszi a gesztusaikat. És ami a leginkább tényszerű: a sárkány szájához közelít az apró bábu.

Mielőtt értelmeznénk, mi történt valójában, olvassuk le a harmadik képet is!

3. kép

Itt már visszafordíthatatlan pozíciók (helyzetek), mozdulatok és a mimika (arckifejezés) jelzik, hogy nagy baj van, sőt, hatalmas drámai történés zajlik. A sárkány szájában vergődik a még mindig fejjel lefelé lógó női bábu. Miből látom a vergődést?

A bábos arcából, nyakának vállai közé csúsztatásából, tekintetének riadtságából, sőt, tekintetének irányából. A sárkány kidülledt, sugaras, pálcikás szemének tekintete és a bábos tekintetének iránya egy vonalban van, egymásra néznek. Ezt erősíti a legkönnyebben észlelhető irány a képen: a sárkány merőleges a bábos és a báb testének tengelyére. Tényleg egymásnak feszülnek. A színek kiiktatásával a fények és formák mozdulására terelődött a figyelem. S miért fontos ez? Mert színek nélkül is érzékeljük a bekövetkezni látszó tragédiát: a sárkány mindjárt elnyeli a női bábót, a bábos szája kiabál, szinte hallom: „Jaj, ne!!!” A tónusok tompaságának és erősségének ritmusa minden milliméterben a küzdelmet erősíti, fokozza. A kép baloldalán fekete mélység határolja a sárkányt, majd a rácsos fejen cikázik a fény és árnyék, a fej alatt dinamikusán megtörnek az anyagon az árnyékok, a kép egyik főszereplője, a bábu teljesen kivilágosodik, féhéren izzik középen a sárkány szájában, a bábos tompább megvilágításban, mint az előző kettő, de teljes testével és testének erejével jelen van.

Mi történik valójában hármójuk között? Vagy már felesleges a kérdés, mert minden eddigi megállapításunkban benne van a megoldás?

Igen, a képek a maguk elevenségével, a pontosan fogalmazott beállításokkal, a véletlenszerűségükben jelentőségteljes pillanatok rögzítésével élénk tárták a sárkány, a bábu és a bábos hármasságát, hármójuk helyzetét. A bábos és bábja együtt küzd a sárkánnyal, a fenevaddal, az óriási, fejjel és testtel megjelenített lényvel.

Mivel a teste fentről omlik alá textil formájában, végtelennek tűnik, de ezt szolgálják a fények is. Végtelensége, szépsége ellenére is félelmet keltő hatalmas szörny ez, aki mindjárt felfalja a női bábót. Azt, hogy ez nem történik meg, miből látjuk? Igen, a bábos kezeinek állásából: fogja, markolja bábja lábait és egyik kezét. Szinte acsarkodik a fenevaddal. Ugye érzitek, hogy izgulunk a bábért? Apró, törekeny termetű, és nőnemű, hiszen szoknyát visel.

A képnézegetés után elárulom Nektek, hogy a bábu mesénk, a *Bábabukra* egyik főszereplője, aki elindult megkeresni eltűnt férjét. Viszontagságos útja során a sárkánnyal is megküzd, de minden próbát kiáll, és újból egymáséi lesznek a párjával.

Mielőtt elbúcsúzunk, még egy gondolat motostkál bennem, amit el szeretnék mondani Nektek. A bábos testének és arcának kifejezéseit figyelve, bátran kimondhatjuk, hogy minden mozdulatából érezzük, látjuk erejének megfeszülését, elszántságát, tántoríthatatlanságát. Ő és bábuja együtt az asszony, aki küzd férjéért a sárkány ellen. Erejük összeadódik, egymás nélkül vesztesei lennének ennek a küzdelemnek.

Köszönöm, hogy ismét velem tartottatok!

Ugye, Nektek is izgalmas az a folyamat, hogy a képet boncolgatva, elemekre szedve milyen új képet vélünk felfedezni, milyen új kép alakul ki bennünk? Pedig nem csináltunk mást, mint a szemünket használva megértettük, mit rögzített a fénykép.

Legközelebb is várlak Benneteket, már tudom is, melyik képről fogunk gondolkodni!

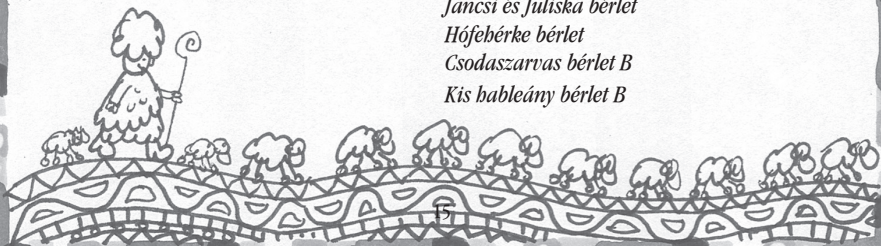
Láposi Terka

Terülj, terülj, asztalkám!

NOVEMBER

2. vasárnap	10.00 óra	Brémai muzsikások
5. szerda	10.00 óra	A császár új ruhája zártkörű előadás (a <i>Japán Napok</i> keretein belül)
9. vasárnap	10.00 óra	A fülemüle
10. hétfő	10.00 és 14.00 óra	A fülemüle
11. kedd	10.00 és 14.00 óra	A fülemüle
12. szerda	10.00 és 14.00 óra	A fülemüle
16. vasárnap	10.00 óra	Perzeus királyfi csudálatos tettei az Ort-Iki Bábszínház (Debrecen) vendégjátéka
23. vasárnap	10.00 óra	A három kismalac és a farkas
25. kedd	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Róbert Gida</i> bérlet <i>Gögös Gúnár</i> bérlet <i>Nefelejcs</i> bérlet <i>Csodamalom</i> bérlet A1 <i>Hópibe</i> bérlet <i>Fellegtanoda</i> bérlet <i>Hegedűs ember</i> bérlet A
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Tündérrózsza</i> bérlet <i>Szivárvány</i> bérlet <i>Táltos</i> bérlet <i>Csaba királyfi</i> bérlet A <i>Gézengúzok</i> bérlet A
26. szerda	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Fehérlófia</i> bérlet <i>Aranyhal</i> bérlet B1, B2, B3 <i>Hegedűs ember</i> bérlet B
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Jancsi és Juliska</i> bérlet <i>Hófehérke</i> bérlet <i>Csodaszarvas</i> bérlet B <i>Kis hableány</i> bérlet B

27. csütörtök 10.00 óra **Andersen-mesék**

Bábabukra bérlet

Tappancs bérlet

Mókus bérlet

14.00 óra **Andersen-mesék**

Benedek Elek bérlet

Tűzmadár bérlet

Rút kiskacsa bérlet

28. péntek 10.00 óra **Andersen-mesék**

Hamupipőke bérlet

Hajnalcsillag bérlet

14.00 óra **Andersen-mesék**

Szalma király bérlet

Szivárvány bérlet D

30. vasárnap 10.00 óra **Andersen-mesék**

BEMUTATÓ

December

1. hétfő 10.00 óra **Andersen-mesék + meglepetés!!!**

Toldi Miklós bérlet

14.00 óra **Andersen-mesék + meglepetés!!!**

2. kedd 10.00 óra **Andersen-mesék + meglepetés!!!**

Kökörcsin bérlet

Babusgató bérlet

Napsugár bérlet

Hétszínvirág bérlet

14.00 óra **Andersen-mesék + meglepetés!!!**

Erős János bérlet A1, A2, A3

Csodaszarvas bérlet A

Prücsök bérlet A

3. szerda 10.00 óra **Andersen-mesék + meglepetés!!!**

Ludas Matyi bérlet

Fortélyos lány bérlet

Ofélia bérlet B

14.00 óra **Andersen-mesék + meglepetés!!!**

János vitéz bérlet B

Kék liliom bérlet B

Mátyás király bérlet

Katica bérlet

Parittyás Vince bérlet

4. csütörtök	10.00 óra	Andersen-mesék + meglepetés!!! <i>Költögető bérlet</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék + meglepetés!!! <i>Kék lilium bérlet C</i> <i>Toldi Miklós bérlet</i> <i>Kis habléány bérlet C1, C2</i> <i>Erős János bérlet C1, C2</i>
5. péntek	10.00 óra	Andersen-mesék + meglepetés!!! <i>Kockásfülű nyúl bérlet</i> <i>Brémai muzsikások bérlet</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék + meglepetés!!! <i>Fülemüle bérlet</i> <i>Kis habléány bérlet D</i>
7. vasárnap	10.00 óra	Andersen-mesék + meglepetés!!!
9. kedd	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Furulyás Palkó bérlet A1, A2</i> <i>Manócska bérlet</i> <i>Igazmondó jubász bérlet</i> <i>Száncsengő bérlet</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Pinokkió bérlet</i>
10. szerda	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Álomjárók bérlet</i> <i>Bóbita bérlet</i> <i>Paprikajancsi bérlet</i> <i>Csókálányok bérlet B</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Erős János bérlet B1, B2, B3, B4, B5, B6</i>
11. csütörtök	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Rózsabegy bérlet</i> <i>Kondás Jankó bérlet</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Hüvelyk Matyi bérlet</i> <i>János vitéz bérlet C</i> <i>Erős János bérlet C3</i>
12. péntek	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Kukac Matyi bérlet</i> <i>Álomlátó fiú bérlet</i> <i>Maskara bérlet</i>

	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Többsincs királyfi bérlet</i> <i>Réka királyné bérlet</i> <i>Csodaszarvas bérlet D</i> <i>Prücsök bérlet D</i> <i>Tündérszép Ilona bérlet</i> <i>Pelikán bérlet</i>
14. vasárnap	10.00 óra	Andersen-mesék
16. kedd	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Pillangó bérlet A1, A2, A3</i> <i>Csudakard bérlet A1, A2</i> <i>Csípkerózsika bérlet A1, A2</i> <i>Aranybal bérlet A</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Táltos bérlet</i>
17. szerda	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Vitéz szabócska bérlet</i> <i>Bolond Istók bérlet</i> <i>Babszem Jankó bérlet</i> <i>Feketerigó bérlet</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Csaba királyfi bérlet B1, B2, B3</i> <i>Mézeskalács bérlet</i> <i>Gézengúzok bérlet B</i>
18. csütörtök	10.00 óra	Andersen mesék <i>Varázsceruza bérlet</i> <i>Csókalányok bérlet C</i> <i>Csípkerózsika bérlet C1, C2</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Béka király bérlet C1, C2, C3</i> <i>Csaba királyfi bérlet C1, C2, C3, C4, C5</i>
19. péntek	10.00 óra	Andersen-mesék <i>Hegedús ember bérlet D</i> <i>Csípkerózsika bérlet D1, D2, D3</i> <i>Altató bérlet</i> <i>Csodamalom bérlet D</i> <i>Tapsifüles bérlet</i>
	14.00 óra	Andersen-mesék <i>Erős János bérlet D1, D2, D3</i> <i>Csaba királyfi bérlet D1, D2, D3</i>
21. vasárnap	10.00 óra	Paprikajancsi szerenádjá
28. vasárnap	10.00 óra	Andersen-mesék
29. hétfő	10.00 óra	Andersen-mesék

Brémai muzsikusok

A Nap Színházának vándorkomédiásai bemutatják a brémai muzsikusok hiteles történetét! Az előadás során újra megelevenednek a régi bábok: Füles, az öreg számar, Fogd meg, a kiebrudalt kutya, Bajszos, a pákosztos macska és Tarajos kakas, a hajnal harsonása. Mindnyájukat kipenderítették otthonról, így aztán Brémába indulnak, hogy muzsikusként induljanak a híres dalnokversenyen...

Az előadást négy éves kortól ajánljuk

A fülemüle

Egyszer régen, a kínai birodalomban élt egy csodálatos hangú madárka, aki énekével felvidította az emberek szívét. Maga a császár is hallani vágyta a fülemülét, s udvarába vitette. Ám egy napon a japán császár egy rugóra járó gép-fülemülét küldött ajándékba a kínai császárnak. Az igazi fülemülét száműzték az udvarból, ezáltal az uralkodó megbetegedett. S tudjátok-e, ki mentette meg az életét?

Az előadást öt éves kortól ajánljuk

Perzeus királyfi csodálatos tettei

A tíz teremtet ég felett, a csillagok között játszódik az arany zivatartól született királyfi, a hős Perzeus története. Nagyapja, Árkos ország öreg királya mindent elkövet, hogy Istentől reá mért sorsát, unokájától reá váró végzetét elkerülje – leányát börtönbe, annak gyermekét, a kicsi Perzeust halálba küldi. A királyfi azonban minden próbát kiállva megszerzi kígyófürtös fejét a szörnynek, és legyőzi azt a tengeri fenevadat, kinek rémes szája táva van a világ kezdete óta. Erős karja és orozslán-bátorsága segíti, hogy hosszú hányódás után visszatérhessen hazájába, szép Árkos országba.

Az előadást öt éves kortól ajánljuk

A három kismalac és a farkas

Van-e, ki nem hallotta még a három kismalac történetét, akik házat építenek maguknak, hogy elbújjanak a gonosz, éhes farkas elől? Az egyik kismalac szalmából épít házikót, a másik fából, de a farkas mindkettőt tönkretesz. A harmadik, a legokosabb malacka téglaháza azonban olyan erős, hogy se elfújni, se szétrombolni nem lehet. Ide rejtőzik hát mindhárom malac, de a farkas nem hagyja annyiban a dolgot: megpróbál bejutni a házikóba, hogy végre jóllakhasson...

Az előadást három éves kortól ajánljuk

Andersen-mesék

A hiú császár öfelsége új ruhát varrat. Minden nap. A nap minden órájában.

A nap minden percében. Nem számít, mibe kerül, a szorgos nép kinyögi valahogy.

A takácsokat, szabómestereket mindig lehet ingyen dolgoztatni, királyi parancsra, el lehet venni tőlük kelméiket, fonalaikat, legfeljebb éhen halnak vagy külföldre szöknek. Egyszer azonban egy szövőmester, János és a felesége, Panka felveszik a harcot a császár öfelségével.

A kiskacsának a külsejével gyűlik meg a baja, hisz ő esetén, kővér, szürke a tolla, és sehogyan sem illik a társai közé. (A baromfiudvar lakói nap mint nap emlékeztetik is erre.) Álmaiban a felhők fölött szárnyal, gyönyörű, távoli tavakban úszik. Bánatában már-már elemészti magát, amikor látogatók érkeznek a baromfiudvarba...

Az előadást négy éves kortól ajánljuk

Paprikajancsi szerenádj

„Gyöngy az idő, vándoroljunk...” Paprikajancsi, a kis bohóc vándorútra indul, s az úton találkozik egy királylánnyal. Szegény kis Jancsi bohóc azt hiszi, hogy a királylány majd megszereti őt. Ám „a királykisasszony sápadt, sose szól, szívében sok nagy madár rikácsol!” Ez a gonosz, hiú királylány nem ismeri a szeretetet. Jancsi bánatosan tovább vándorol, és nemsokára találkozik...Psz!

Az előadást négy éves kortól ajánljuk

Túl az Éperencián

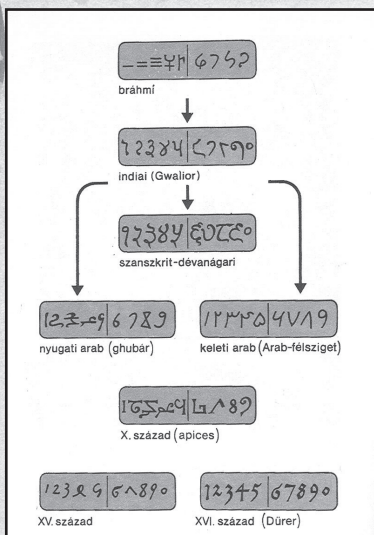
Püthagoreus azt írja egyik tanulmányában: „A szám és viszony fűzi össze a mindenséget harmonikusan, és rendezi el a megfelelő módon”. Ehhez áll közel Hamvas Béla gondolata is, miszerint: „A szám a rend, az érték alapja, a szám minden törvény végső értelme”.

E két tudós gondolatát már egyszer segítségül hívtam: akkor, amikor a színek titkairól való kutatásainkat befejeztük, és a számok mesékben való gazdag jelenlétére utaltam. Furcsa módon úgy érzem, hogy a számokról nehezebb írnom. Hogy miért? Mert annyi minta van a természetben, mely a számoktól függ! Szám-rejtvények sokasága vesz körül bennünket, sokaságuk és szépségük mindig csodálatba ejt...

Honnan kezdjük? - tettem fel magamnak a kérdést. Ritmusok, ciklusok, periódusok, rendszerek, szimmetriák, számok...

Valójában a számlálás jóval megelőzte az 1, 2, 3 szimbólumok kialakulását, hiszen lehet számolni számok nélkül is, például ujjainkkal. Kiszámolhatjuk, hogy két kéznyi és két hüvelykujnyi malackája van a kiskondásnak, mindig kihajlítva egy-egy ujjunkat. Ugye Ti is tizenkettőt számoltatok? A számlálást karcolásokkal is feljegyezhetjük fadarabon vagy csonton, de a játék közben akár a homokban rovások húzásával is. Jeleket is használhatunk számlálóként, például agyagkorongokat az előbbi malackák képeivel, hogy megkönnyítsük a dolgunkat. A szimbólumok használata a számok jelzésére valószínűleg kb. ötezer

ével ezelőtt alakult ki. Gondoltátok volna, hogy a nulla fogalmát sokkal később, Krisztus után 400 és 1200 között fedezték fel és fogadták el számként? De ha számításba vesszük, hogy hosszú ideig az 1-et sem tekintették számnak, mert úgy gondolták, hogy csak több dolgot lehet megszámlálni, akkor a nulla fogalmának kései kialakulása (mint számé) nem is furcsa. Sok történelemkönyvben olvasható, hogy a nulla megjelenésében a kulcsgondolat az volt, hogy szimbólumot találtak a semmire. Tehát ezzel jelezték a semmit. Idegenkedtek tőle sokáig, mert úgy tartották, hogy „egy jel, amely csak fáradtságot és tisztázatlanságot okoz”. Ezt még a XV. században is hangoztatták. A hinduknál *szunja* 'úr, üresség', a latinban *nulla figura* vagy *cifra* 'semmi jel', a nulla neve.

Számjegyeink családfája

A számok írása, olvasása tehát nem volt mindig olyan könnyű, mint ma. Az emberiség hosszú fejlődés után jutott el a mai tízes helyiértékes számírásmódig, amelyet a hinduk alakítottak ki az V. század körül, és amely arab közvetítéssel került Európába. Ezért is nevezik hindu-arab számírásnak. A számok leírására minden népnél és minden írásmódban különleges jelek, szimbólumok szolgáltak. A legrégebb feljegyzéseket őrző lelet a paleolitikorból származik, és 1937-ben az akkor még csehszlovákiai Vestonicében tárták fel. A lelet egy fiatal farkas mellső lábszárcsontja, hossza mintegy 20 cm, és 55 mély rovátká van rajta. Ezek közül 25-öt ötös csoportokban vésett be valamelyik ősrünk. Hogy mire használták e rovákos lábszárcsontot, tulajdonképpen még a tudósok sem tudták felderíteni. A rovásfák egyébként korok és népek szerint a legváltozatosabb alakúak, ro-

váspálcáknak is nevezték őket. De ismerünk a számfeljegyzések módszerei között csomózást is, a kínaiaknál a legrégebbi ennek a formája. Nából vagy kákából készített zsinigre kákából vagy gabonaszalmából csomókat kötöttek, és ezt a csomózott zsinórt a számadatok rögzítésére használták. A számlálás ilyen módon való jelölése az inkáknál is igen magas fokot ért el. Ez volt az egyetlen írásféleségük, egyben számrögzítési módjuk is.

Az, hogy az arab számírás mikor jelent meg és hogyan jutott Európába, egyike a matematikatörténet legnehezebb kérdéseinek. A hagyomány szerint egy középkori római filozófus az V. században kezdte használni, de úgy tartják, hogy bizonyítottan II. Szilveszter pápa tanította az új számjegyeket. A számjegyek alakváltozása szintén nagyon érdekes fejezete a számok történelmének.

Albrecht Dürer: Önarckép

A hindu-arab számjegyek a könyvnyomtatás elterjedése előtt országonként vagy akár országon belül is sokféle alakban fordultak elő. Igen meglepő, számomra legalábbis az volt, amikor rábukkantam e hírre: a számjegyek mai formájának kialakítása Albrecht Dürernek (1471-1528) köszönhető.

E híres magyar származású német festőnek és grafikusnak a neve a matematikatörténeti művekben is kiemelt helyen szerepel. Ő a perspektíva törvényeinek egyik felfedezője, de ezen túl is jelentős tudósa volt a geometriának. Négy képből álló rézmetszetsorozatának *Melankólia* című képén látható az a 4x4-es bűvös négyzet, amelynek alsó sora tartalmazza a kép elkészítésének dátumát: 1514-et.

Dürer: Melankolia (1514)

S hogy mi mit tudunk őseink matematikai ismereteiről?

A kutatók az írásos és a régészeti leletekből arra következtetnek, hogy a hatos és a hetes számrendszert használták. Több kutató szerint a hetes számrendszer

emlékeit őrzik a *bét bölcs*, a *bét vezér*, a *bétfejű sárkány*, a *betedbét országon túl*, a *bét csillag*, a *több a bét a nyolcnál* stb. mese- és regealakok, illetve szólások. Például: „*Azt a bét meg a nyolcát!*” (bosszankodás), „*Hete jó, hete megyen*” (sokan járnak valahová), „*Náluk is több bét-nyolcnál*” (náluk sincs rendben a dolog), „*Hetesével jár a rossz*” (tréfálkoznak, ha heten mennek valahová), „*Annyira van, mint ide bat bét*” (nagyon messze van), „*akkorát hazudik, mint ide bat bét*” (nagyot hazudik), „*betet-havat összebord*” (össze-vissza beszél), „*Hány bét a világ?*” (Mi újság?). Azt bizonyára tudjátok, hogy számírásunk legrégebbi emlékei a rovásfák. A számrovást a honfoglaló magyarság már jól ismerte. A köznapi gyakorlatban is a legtovább a számrovás maradt meg. Ennek egyik oka, hogy még 80-100 évvel ezelőtt is a pásztorokat és az adóhatóságokat törvény kötelezte a szám-rovásbot használatára.

A magyar rovásírás számjegyei
Balról jobbra: 1, 5, 10, 50, 100, 1000

Az adó kirovása és annak lerovása számrovásboton történhetett. Erre az adós-rovásbotra a vásárolt áruk mennyiségének és árának adatai kerültek számrovással. Innen a ma is használt mondás: „*Sok van a rovásán*”, azaz a rovásboton. A büntetések is rovásboton történtek, a rossz tanuló ma is kaphat megrovást. S miért van mégis kevés múzeumainkban ezekből a rovásbotokból?

Mert ezek olyanok voltak, mint a nyugták: amikor valaki kiegyenlítette adóságát, megsemmisítették a botot, azaz adóságát semmissé tették.

S ha már a hetes számot a szólások esetében körbejártuk, nézzük meg jelentéseit!

Az ókori Egyiptomban a számok használata következetes és mindenki számára egyértelmű szimbolizmuson alapult, még építészetüket is a számszimbolikának vetették alá.

A 7-ről azt tartották, hogy a haladást, a fejlődést és a növekedést, valamint a világegyetem örök, ciklikus mozgását jelképezi.

Két fő szám, a 3 (isteni) és a 4 (földi) összegéből jön létre. „Mágikus” számnak tartják, mivel a világmindenség alapeszméjét jellemzi, ez a világfa leírásában az állandó szám, de a hét napjainak, a színek színeinek, a zenében a hangoknak, a sztereokémiai elméletben az illatoknak ez a száma. Ezért is lehet a tökéletesség száma. Mezopotámiától az óperza és iráni forrásokon át az oszét, mandzsu, tatár, török és finnugor népekig mindenütt szent számként tisztelik. 7 bolygóról, 7 égi szféráról és a kozmikus fa 7 ágáról tudtak. Ennyi foka volt a sámánlétrának, s ennyi feltűnőbb csillaga a Nagy és a Kis Göncölnek, a Fiastyúknak, valamint az Orion csillagképnek.

Ez a szent száma Apollón kultuszának. A Biblia szerint a hatnapos teremtés után a hetedikén pihent meg a Teremtő. De ismeretes a hét szűk esztendő, a hét főbűn, a hét gonosz. Az ókori világban, Kr.e. a 2. században a világ hét csodájáról beszéltek, mely az ókori világ hét építményét jelentette. Közülük sajnos már csak a gízahi Nagy Piramis áll Egyip-

tombban, melyet Kr.e. 2550-ben építettek, a többiek a földrengések, a háborúk áldozatai lettek.

A magyarság hét vezére és hét törzse ugyancsak a teljesség, a szakrális szám általi „isteni küldöttség” képzetére vezethető vissza. De a „*hetedhét országon túl*” megfogalmazás is izgalmas jelentést tartalmaz. Hiszen a hetedhét igazi jelentését Kiss Dénes költő egy-nek tekinti, ugyanis ennyi a hét hetede, tehát hetedrészről van szó, azaz egyről.

Boldog szám-nak (angolul: happy number) is tartják, tehát olyan pozitív egész szám, amelyre igaz, hogy ha a számjegyeinek négyzetösszegét összeadjuk, és ezt a folyamatot addig ismételjük, amíg egyjegyű számot nem kapunk, akkor az eredmény 1 lesz.

Például boldog szám a 23, mert $22 + 32 = 4 + 9 = 13$, $12 + 32 = 1 + 9 = 10$, $12 + 2 = 1 + 0 = 1$.

Fontos azt is megemlíteni, hogy a középkori egyetemeken a hét szabad művészetet tanították. Idesorolták: nyelvtan, retorika (a gondolatok szabatos szóbeli kifejezése), dialektika (a gondolatok logikus kifejtésének tárgya), csillagászat, számtan, mértan, zene.

Hú! Hát igen messze kalandoztunk térben és időben! Remélem azonban, hogy ebben a kavalkádban sok érdekességet olvastatok! Ha igen, várlak Benneteket a következő részben is, amikor a számsor első három számjegyét vizsgálgatjuk majd! Akkor most felhúzom a hétmérföldes csizmám, lépek egyet-kettőt, és hipp-hopp, ott vagyok, ahol akarok: a számbirodalom következő számjegyeinél!

Láposi Terka

Szezám, tárulj!

Két cím, két teljesen különböző módon létrehozott és felépített kiállítás, és mégis, egy dolog közös bennük. Mindkettő a játékról, a játéktárgyról, a játékszerről szól. Pontosabban fogalmazva: a játéktárgyakon keresztül szokásainkról, a természet és az élet ismeretéről, a régi korok még ma is érvényes tanairól, az alkotás örömeről, egymás megismerésének szépségéről.

„Világokat igazgatok: üveggolyókkal játszom” – ezt a címet vettük kölcsön József Attilától a november 3-án nyíló játéktárgy-kiállításunkhoz. Nagy izgalmat ígér még nekünk, a kiállítás szervezőinek is a tárlat és létrejötte. S miért?

Kezdem az elején! Debrecen város 77 lakójának – akiket mi, „vojtinások” választottunk ki – felkérő levelet küldtünk, melyben egy kérdés és egy kérés áll: **MIVEL SZERET JÁTSZANI?**

De tudjátok mit, olvassátok el a teljes levelet! Íme:

FELKÉRŐ LEVÉL

MOTTÓ:

„A játék a szabadság és az érdekek nélküli öröm birodalma, az ember egyik legbiztonságosabb szentélye marad ebben a világban...Ez az egyetlen pont, ahol tökéletesen megvalósul az esélyek eszményi egyenlősége.”

Hankiss Elemér: Az emberi kaland

Tud-e úgy játszani még napjainkban a felnőtt korú embergyermek, mint életének abban a korszakában, amikor létének lényege a játék maga? Elveszti-e játékos kedvét, elveszti-e a játéktárgyhoz fűződő viszonyát, megbomlik-e a játék mágikus ereje, ha már valaki idősebb, mint...? Mint?

Függ-e ez ma, napjainkban az életkortól? Vagy titkon mindenkinek van kedvenc játékszere? Vagy nem is rejti mélyre, mivel szeret akár egyedül, akár csapatostul, akár gyermekével együtt „más világokba” indulni?

2008-ban, a XXI. század elejének káoszában Debrecen város 77 „felnőtt gyermekének” feltéve a kérdést – **MIVEL SZERET JÁTSZANI?** – mi jut eszébe? Nos, mivel szeret játszani? Igen, mit tekint játéknak MA? A múltból itt maradt nosztalgikus élményfoszlányoktól a legújabb kori játéktárgyig minden érdekel minket!

Az időpont – november, Szent András hava – a befelé figyelést hívja elő minden emberből, hiszen a Karácsony havát megelőző időszak a belső nyugalom kiművelésének időbeli helye.

Kiállításra, játékkiállításra kérünk fel több mint félszáz felnőttet: adja kölcsön nekünk, a Vojtina Bábszínháznak kedvenc játéktárgyát!

Kíváncsiak vagyunk, hogy mi, felnőttek milyen játékvilágot tudunk megmutatni gyermekeinknek.

Tehát vegyük komolyan a kérdést: **MIVEL SZERETÜNK JÁTSZANI MI, FELNŐTTEK?**

Arra szeretnénk kérni, ossza meg novem-

berben a Vojtina Bábszínházba érkező, közel 1200-2000 gyermekkel, hogy mi az, ami Önnek játékként örömet szerez!

Ha megtetszettek Önnek felvetéseink, és egyetért gondolatainkkal, kérjük, fontolja meg, és küldje el nekünk (kölcson!) játék-tárgyát!

S kik lesznek a kiállítótársai?

Hetvenhét, Debrecen városában élő, itt alkotó és munkálkodó felnőtt kapja meg e leve- lünket. Reméljük, mindannyian küldenek „kincset” tárlatunkra, s ha így lesz, igazán érdekes világ tárul fel 2008 őszén mind a felnőttek, mind a gyermekek szeme előtt. S talán ez a legfontosabb, ami itt és ekkor megvalósulhat: nemzedékek és a játékvilág (még) összekapcsolódhatnak, ha mindany- nyian szeretnénk!

Ugye megértitek izgalmlunkat? Hiszen ami- kor e sorokat írom, még nem tudom, mi- lyen játékok érkeznek hozzánk. Biztosan fantasztikus lesz!

A kiállítás címe:

„Világokat igazgatok: üveggolyókkal játszom.”

A kiállítás időtartama:

2008. november 3 – november 30.

A kiállítás megnyitója:

2008. november 3., hétfő 17 óra

A kiállítást megnyitja:

FEKETE GYÖRGY

**professzor emeritus, belsőépítész,
egyetemi tanár**

A másik kiállításunk az ünnepnek, Kará- csonynak, a lelkünknek szól!

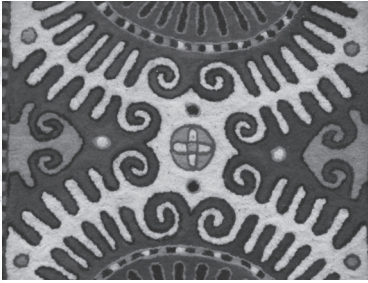
Napraforduló címmel nyitjuk meg Kará- csony havának elején, Borbála napon **Árvai**

Anikó és Vetró Mihály, a Népművészet Ifjú Mestereinek kiállítását.

A Vojtina Galériába való meghívásuknak több oka van. E házaspár sok példaértékű tette, tiszta gondolkodásmódja, hitükben elkötelezett művészete az, ami arra ös- ztökölt minket, hogy vendégül lássuk őket. Mélyen alázatos életszeretetük, a magyar- ság szellemi és kézműves hagyományainak tisztelete, az ezért folytatott tanulmányaik, iskolateremtő és építő erejük példaértékű számunkra.

Hajdúszoboszló városában élnek családi min- dennapjaikat, de a Népi Kismesterségek és Szolgáltató Mesterségek Szakiskolájának művésztanáraiként, mestereiként teljesítik ki művészetüket, felvállalt oktató-nevelő munkájukat. S máris próbálom árnyalni az *oktató-nevelő munka* kifejezést: a magyar természetes műveltség hagyományozásának mindenki által megélhető, megtapasztalha- tó, minőségében a teljességet adó kézműves műhely alkotó folyamatainak tudorai ők. Megtanítanak sokakat nemezeln, de az embertől emberig való, az élettől életig tartó és ívelő utat nyitják meg a hozzájuk belépő előtt. A szó mögött rejtőző mindenséget, a nemezességéből áradó ezredéynyi lét súlyát vetetik birtokba a gyapjút kézbe vevő tanonccal, az ének lelket nyitó erejével egé- szítik ki, illetve teremtik meg a teljességet a nemezelés technikai fázisai alatt.

Talán azzal tudnám képszerűvé és egyértelművé tenni e gondolatomat, hogy példát hozok a népmesékből: aki hozzájuk belép, és „tesz-vesz” náluk, az tőlük kilépve hétszerte erősebb és gazdagabb lesz, mint annak előtte. Az is kifejező, szintén meséinkből, hogy náluk három nap egy esztendő, azaz aki „leszolgálja” a rá „kirótt” időt, az az életben soha többé már el nem fog veszni, hiszen olyan útravalót kapott, hogy a jég hátán is meg fog tudni állni, élni. A mindeneiket kapják meg tőlük az itt tanulók. Tehát iskolájuk, amelynek Vetró Mihály a művészeti vezetője, egy szellemi és kézműves műhely, ahol a lélek is egészségre talál. Ezt az iskolát pedig Galánfiné Schmidt Teréz és Galánfi András neve nélkül Vetró Mihályék meg sem említik, bármikor kérdeznénk arról őket. Több mint 15 évvel ezelőtt ugyanis e két utóbb említett alkotóművész volt az alapítója ennek a műhelynek. Az ő álmaikból épült, bővült a mára már országosan is elismert és egyedülálló „tanoda”.

S hogy vall önmagáról a két alkotó, Árvai Anikó és Vetró Mihály? Szerényen!

„Elsősorban nemezkesztéssel és szövessel foglalkozunk, de szívesen dolgozunk fűzesszövből, gyékényből, sásból, fából, csontból és kobaktökből. A szövés, a nemez- és a játékkészítés magyar hagyományából kiindulva 1990 óta készítünk használati tárgyakat. Rendszeresen tartunk az évkörhöz kapcsolódó kézműves játszóházakat, ahol a

gyermeket tojásfestésre, gyékény-, csuhé-, szalmajátékok készítésére, mézeskalácsírásra, különböző fonás- és szövésfajtákra tanítjuk, készítünk játékokat fából, csontból, termékekből és nemezéből is. 2000-ben elindítottunk egy programot *Kör-Játék* címmel, melynek célja, hogy a pedagógusok megismerjék és munkájuk során az óvodában és az általános iskolában használják a szerves műveltség alapjait, a természetes anyagok és a népi kismesterségek felhasználási lehetőségeit az oktatásban. 2000-ben az Országos Játékszerkesztő Pályázaton, Miskolcon első díjat kaptunk közös pályázati anyagunkra. Első díjat hoztunk el Zalaegerszegről, a VII. Országos Nemeztárgy Pályázatról. Kecskeméten a „*Gyí lovam, gyí betyár!*” (Ló és lovas a magyar történelemben) című játékszer-pályázaton második helyezést értünk el.

2000-ben és 2001-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától elnyertük a Népművészet Ifjú Mesterei címet.

Tagjai vagyunk a Népművészeti Egyesületek Szövetsége Nemez Szakmai Bizottságának, a Duna-Tisza Közi Népművészeti Egyesületnek, a Velemi Népművészeti Stúdióknak.

2004-ben megjelent első könyvünk *Szövés karmantyúfán* címmel.

Mestereink: Nagy Mari, Vidák István, Galánfiné Schmidt Teréz, Galánfi András, Molnár V. József, Pap Gábor.”

Kiállításai sora is hosszú mára, hiszen Párizstól Hatvanig, Hortobágytól Budapestig, Hajdúszoboszlótól Debrecenig számtalan helyen megfordultak, és mindig rangos eseményekhez kötötték tárlataikat.

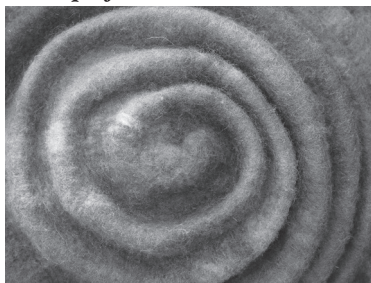
S mik művészetük sajátosságai? Az alkotás öröme, a teremtő erő felismerése és megtapasztalása, a tárgyalakítás embert és környezetét átfformáló szépsége tartja őket lendületben immár több évtizede. A játékaik is, mint minden más használati tárgyuk, bútoraik, öltözetük, szőnyegek, arról árulkodnak, hogy mélyen végiggondolt, kipróbált tudás az, amivel létrehozzák ezeket az embernek való formákat, alakokat, viseleteket.

Mert tényleg embernek és gyermeknek való minden alkotásuk! Bennük van őseink sűrített tudása, hitük ereje, a természet szépsége, alkotóik szelíd alázata, zeük munkájának ügyessége, mestereik szerete-

te. Játékszereik nem tömegesíthetők, nem tucatgyártott, életkorváltással kinőhető, eldobható tárgyak, hanem nemzedékeknek szóló egyedi alkotások a természet hatalmas tárházából, alkotóik játékos elhivatottságából, a népi gyermekjátékok formavilágát felidéző és mozgásba hozott világából.

S még egy fontos gondolat kívánkozik ide: a cím megválasztása! Mert hiszen nem véletlenül adta az alkotó pár e címet kiállításuknak: **Napraforduló.**

December 4-vel nyíló tárlatuk az advent időszakát kezdi, de a tárlatzárás 2009. január 12-re esik. Karácsony havának központi magja, a „fényvisszatérte”, „Fénykrisztus” születése”, mely a természet rendjének csillagászati egységét, a napforduló pontos idejének helyét jelöli ki.

Napraforduló

A kiállítást megnyitja:

PAP GÁBOR művészettörténész

A kiállítás látogatható:

2008. december 4-től

2009. január 11-ig.

Örömteli, békességet hozó és megtartó évet záró heteket, napokat és örömteli, alkotó lendületet indító és megtartó újesztendőt kívánok!

Láposi Terka

Játszószínházi lámpás

Annyira szeretem minden év novemberét és decemberét! A sötétbe burkolózza – ami már délután ránk borul – tervezgetni a karácsonyt, végiggondolni a tavalyit, összeszámolni, kiknek szeretnék örömet szerezni az ünnepek alatt, és kinek mit tudok addig elkészíteni. Ki kap majd saját készítésű képeslapot, egy-egy gondolatot, egy versidézetet, egy szöveget magamból ... Szent András hava, advent és Karácsony szent ideje nekem (de hiszem, hogy sokaknak szintén) a mindennapok utáni lelassulást hozza. Olyan ez, mintha az elmúlt 10 hónap ide-oda rohangálása, a „nincs időm”- állapot, a még el nem végzett feladatok egymásra rakódása és az ebből fakadó nyugtalanságok sora itt véget érne, valami jelre mindezek elmúlnának, és maradna a nyugalom és a gyermeki izgalom.

Játszószínházi programjaink ezt a nyugalmat, gyermeki izgalmat, az örömteli léleknyitogatást, az énekhanggal való egekig szárnyalást szeretnék biztosítani e két évzáró téli hónapban.

Az állatok nyelvén tudó juhász a dramatikus játszó napok egyik állatok kedvelt meséje. A kérdés, amit minduntalan felteszünk benne – hogy jó-e, ha ismerjük az állatok nyelvét,

egyáltalán megtanulható-e, ember által megérthető lehet-e az állatok beszéde – nagyon izgalmas. Vágyunk erre a tudásra, az ember mindig is vágyott rá, hogy igazán értse az állatok nyelvét. Gondoljatok csak bele, milyen világ lenne az, ahol még a kígyóval, az oroszlánnal, a gilisztával is beszélgetnénk? Jó lenne? No, juhászlegényünk valamire ráébred a mesénk végén. Ha erre jártok, térjete be hozzánk, és gondolkodjatok el vele a válaszon!

„Paradicsom mezejében” címmel a karácsonyi érzést, „Fénykrisztus-születést”, a Nap fordulóját várjuk. Minden szó, hang, dallam ezt hívja, a várakozást erősíti. Archaikus bábtáncoltatás, Jézuska-pólyálás, régi idők betlehemes történeteinek izes mesélése vár Rátok. Betlehemezünk, kenyeret sütünk és szegünk, almát eszünk, Szent Családot készítünk és sokat-sokat énekelünk. Ó, mennyire szeretjük ezt a rítusjátékunkat is, mert olyan, mint egy gyönyörű szertartás! Néha tényleg az az érzésünk miközben énekelünk Veletek, hogy angyalkák hallgatónak az ablakunk mögött!

Két új, de ebben az évadban már kipróbált programunkat is folytatjuk e két hónapban.

Muzsikáltató napjainkat novemberben kezdjük, általában hétfőnként. A muzsika hangjaival, a hangszerek szólásával találkozhat az, aki a „*Síppal, dobbal, nádi hegedűvel*” című foglalkozásra eljön. Mint minden más típusú alkalmainkon, most is játékosan, meséken keresztül indulunk el, s ígérjük, hogy víg kedvvel érkezünk meg a hangszerek birodalmába. Utunkat irányítják Kerekes Zoltán és Arany Zoltán muzsikus uramék, s hogy el ne tévedjünk, segítségünkre lesznek Baró Réka, Magi Krisztina és Veres Kata is.

Fellegtanoda címet adtuk képzőművészeti tevékenységek kipróbálására teret adó műhelyünknek. Mátyás királyunk korában, méghozzá művészek műtermében, tudósok termében érezheti magát az, aki belép hozzánk ezen alkalmakkor.

Reneszánsz „királyi” játékoknak helyet adó tanoda ez, ahol egyszerre több asztalnál többféle alkotásban vehet részt 4 éves kortól felfelé mindenki. A könyvkötészek, képszerkesztők, festőtanoncok, textilesek, bábosok, csillagösszerakók műhelyeiben olyan művészi alkotásokkal és technikákkal találkozhattok, s próbálhatjátok ki bennük magatokat, amelyeket már Mátyás korában is magas szinten műveltek a hozzáértők. Szeretettel várunk mindenkit e két hónapban!

Láposi Terka

Soroló

Az állatok nyelvén tudó juhász

DRAMATIKUS JÁTSZÓ

November - SZENT ANDRÁS hava

9. vasárnap 10 óra

„Paradicsom mezejében”

DRAMATIKUS JÁTÉK BÁBKÉSZÍTÉSSSEL

December - KARÁCSONY hava

3. szerda 10 és 14 óra

4. csütörtök 10 óra

9. kedd 10 és 14 óra

10. szerda 10 óra

11. csütörtök **SNI** 10 és 14 óra

14. vasárnap 10 óra

16. kedd 10 és 14 óra

17. szerda **SNI** 10 és 14 óra

18. csütörtök 10 és 14 óra

21. vasárnap 10 óra

„Sípall, dobbal, nádi hegedűvel”

MUZSIKÁLTATÓ

November - SZENT ANDRÁS hava

10. hétfő 10 és 14 óra

Felleltanoda

RENEZÁNSZ „MŰ-ALKOTÓ”

November - SZENT ANDRÁS hava

23. vasárnap 10 óra

December - KARÁCSONY hava

5. vasárnap 10 óra

28. vasárnap 10 óra

Az állatok nyelvén tudó juhász

Mit kell tenni azért, hogy megértsük az állatok nyelvét? Vagy nem is kaphatja meg akárki ezt a tudást? Vajon az állatok szeretik az embereket?

„Paradicsom mezejében”

Történetek a Parasztbibliából, betlehemes bábtáncoltatás, háromkirályjárás, énekek, varázslatos muzsika és a bábtáncoltatás bábjainak elkészítése – ez vár minden ünnepre készülőre e szent időben. Az igazi, meghitt várakozás öröme érezhető minden mozdulatban, fahéj és szegfűillatú öltözékben, lágy és tiszta szóban, dallamban. Csutka gerincű, vászon, gyapjú és kóc öltözetű bábokat készítünk, berendezzük betlehemes templomocskáinkat.

„Síppal, dobbal, nádi hegedűvel”

Muzsikus urak és hölgyek sok-sok hangszerrel várják a zenét kedelőket, hogy elinduljanak közösen a muzsika hangjaival, a hangszerek szólásaival ismerkedni. Életkorban nincs határ, mindenkit hív a zenetár!

Fellegtanoda

Mátyás királyunk korába, meghozzá művészek műtermébe, tudósok termébe invitálunk mindenkit! Középkori kézműves és képzőművészeti tevékenységekben próbálhatja ki magát az, aki idelátogat hozzánk ezen alkalmakkor.

Egyre színesebb, egyre tekergősebb a Vojtina füzére, szebbnél szebb mesék gömbölyödnek rajta. Ezúttal egy bíborszínű gyöngyszem kerül a szálra, Nagy Mónika adja oda Nektek legkedvesebb meséjét.

„Amióta az eszemet tudom, a mesék mindig nagy hatással voltak rám, mert megvan az a varázslatos erejük, hogy minden gyermekembert képesek magukkal ragadni, hogy képzeletük egy határtalan és csodálatos birodalomban szabadon szárnyalhasson.

Jómagam azon szerencsés gyermekek közé tartoztam, akiket az édesanyja minden este „mesével dugott az ágyba”. Én pedig mindig serényen igyekeztem a kötelező esti szertartásoknak – mosakodás, fogmosás, stb. – a végére járni, hogy azután kezdetét vehesse az a nagyszerű utazás, melynek során lehetett belőlem királylány, erdei tündér, manó vagy kicsi, de bátor fehér hegyi kecske... Mára már azt is tudom, hogy ha elég figyelmes vagyok, és a sorok között olvasok, ezeket az alakokat a saját életemben, a saját mesémben is megtalálhatom.

Benedek Elek, Illyés Gyula, Andersen, a Grimm-fivérek, La Fontaine, Sebők Zsigmond és a többi „idegenvezető” segítségével számos gyönyörű mesében barangolhattam.

Most mégsem tőlük hoztam mesét. Amit most választottam, az a *Bíborszínű virág*. Ezzel a történettel úgy 12 évesen találkoztam, és üzenetét a mai világban hatványozottan fontosnak tartom. A mese üzenete számomra a tiszta, igaz és érdek nélküli szeretet.

Mert könnyű azt szeretnünk, akinek a külseje megnyerő, aki kedves hozzánk vagy keresi a kedvünket. De mi van azokkal, akik zordnak vagy csúnyának tűnnek első látásra, vagy tüskések velünk szemben? A magam részéről hiszek a valódi szeretet megváltó erejében, abban, hogy az igaz szeretet képes arra, hogy a szörnyekből is előcsalja a mindenkiben ott rejlő szépséget.”

Nagy Mónika

AKSZAKOV: *A biborszínű virág*

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer egy gazdag kereskedő, híres-nevezetes ember. Temérdek kincse volt ennek a kereskedőnek, tengerentúli drága árúja, igazgyöngye, drágaköve, aranya, ezüstje. Volt ezenkívül a kereskedőnek három lánya, mind a három olyan szép, mint a festett kép, de a legkisebb lánya volt a legszebb a három közül. Jobban szerette a kereskedő a három lányát, mint minden kincsét, igazgyöngyét, drágakövét, aranyát, ezüstjét, mégpedig azért, mert a kereskedő özvegyember volt, és nem volt senkije ezen a világon a három lányán kívül, akit szerethetett volna. Szerette a két nagyobbikat is, de a legkisebbet a legjobban szerette, mert a legszebb volt a három közül, és a legkedvesebb is.

Egy szép napon a kereskedő messzi, messzi útra készült, át kellett kelnie az Óperenciás-tengeren, hetedhét országban. Elindulása előtt magához hívatta három szerelletes lányát, és így szólt hozzájuk:

- Én édes lányaim, én kedves lányaim, én szépséges lányaim, el kell utaznom az Óperenciás-tengeren is túl, heted-

hét országon is túl, sok ideig leszék-e távol vagy kevés ideig - nem tudom, de meghagyom nektek, hogy távollétem idején éljete becsületben és békeségben, és ha becsületben és békeségben éltek nélkülem, akkor hozok mindhármótoknak olyan ajándékot, amilyent kívántok. A legidősebb leány földig hajolt apja előtt, és így szólt:

- Édes jó apámuram! Ne hozz nekem arannyal, ezüsttel hímzett szövetet, se fekete cobolyprémet, se igazgyöngyöt; hanem hozz te nekem aranyos, ékköves koszorút, amelyik úgy világít, mint a telihold, mint a tűző nap, s az éjszákát úgy megvilágosítja, mintha fényes nappal lenne.

A derék kereskedő egy kicsi ideig gondolkozott, majd így válaszolt a legidősebbiknek:

- Jól van, én édes lányom, én kedves lányom, én szépséges lányom, hozok én neked olyan koszorút, amilyent kívánsz; tudok a tengerentúl egy embert, aki megszerzi nekem azt a koszorút. Mert el vagyon az rejtve a tengerentúli királynő kincseskamrájában, és a kincseskamra el vagyon rejtve a nagy kőhegy gyomrában, három mérföld mélyen, három vasajtó mögött, három német lakat alatt. Nehéz munka lesz; de az én nagy gazdagságom minden akadályt legyőz.

A középső leány is földig hajolt édesapja előtt, és így szólt:

- Édes jó apámuram! Ne hozz nekem arannyal, ezüsttel hímzett szövetet,

se szibériai coboly fekete prémjét, se igazgyöngy nyakéket, se aranyos, ékköves koszorút, hanem hozz te nekem kelet kristályából készült tükröt, épet, hibátlant, amelybe, ha belenézek, meglássam az egész föld minden szépségét, és amelybe, ha belenézek, sose öregedjem, hanem egyre csak növekedjék szüzi szépségem.

Erősen elgondolkozott erre a derék kereskedő, majd ekképpen válaszolt középső lányának:

- Jól van, édes lányom, én kedves lányom, én szépséges lányom, megszerzem neked a kristálytükrot. Mert tudom, hogy az a tükör a perzsa király leányáé, az ifjú királyleányé, akinek szépsége kimondhatatlan, leírhatatlan, elképzelhetetlen; és azt a tükrot magas kővárban őrzik, hét vasajtó mögött, hét német lakat alatt, és a vár egy sziklás hegyen épült, amelynek magassága háromszáz mérföld, háromezer lépcső vezet fel hozzája, és mindegyik lépcsőfokon éjjel-nappal egy perzsa katona áll őrt kivont szablyával, és a vasajtók kulcsát a királylány az övéen hordja. De tudok én a tengerentúl egy embert, aki majd megszerzi neked azt a tükrot. Nagyobbat kértél, mint a nénéd, de az én nagy gazdagságom minden akadályt legyőz.

A legkisebbik leány is földig hajolt az apja előtt, és így szólt:

- Édes jó apámuram! Ne hozz nekem arannyal, ezüsttel hímzett szövetet, se szibériai cobolyprémet, se drága igazgyöngyöt, se aranyos, ékköves koszorút, se kristálytükrot, hanem hozd el nekem a bíborszínű virágot, amelynél szebb az egész földön nincsen.

Igen-igen erősen gondolkozott erre a derék kereskedő; hogy mennyi ideig

gondolkozott, azt már nem tudnám megmondani, elég az hozzá, hogy amikor már bevégezte a gondolkozást, megölelte, megcsókolta legkisebbik, legkedvesebb lányát, és így szólt hozzá:

- Nehezebb munkát bízál rám, mint a nénéd; mert aki tudja, mit keres, hogyan találja meg, de hogyan találjam meg azt, amit magam sem ismerek? Bíborszín virágot nem nehéz találni; de honnan tudjam, hogy melyik a legszebb az egész kerek világon? Rajta leszek, hogy megtaláljam, de azért ne számíts az ajándékra.

Ezzel elbocsátotta a derék kereskedő édes lányait, s végtére is elindult hosszú útjára.

Soká utazott a derék kereskedő, beutazott rengeteg idegen földet, tengerentúli országot, soha nem látott királyságot; eladta árúját háromszoros áron, újat vásárolt helyette harmadáron, árut árura cserélt, s egyre több ezüst- meg aranypenze halmozódott össze: megrakott egy hajót aranypénzzel, és azt hazaküldte. Megtalálta a megígért ajándékot legidősebb lánya számára: a drágaköves koszorút, amely úgy világított a sötét éjszakában, mintha fényes nappal lenne. Megtalálta középső lánya részére is a megígért ajándékot: a kristálytükrot, amelyben megláthatta az egész vi-

lág minden szépségét, és aki belenéz, sohasem öregszik meg, hanem szüzi szépsége mindegyre gyarapszik. Csak legkisebb és legkedvesebb lánya részére nem találta meg a megígért ajándékot - a bíborszínű virágot, amelynél szebb a kerek földön nincsen.

Cárok, királyok, szultánok kertjében látott a kereskedő temérdek bíborszínű virágot, olyan szépet, hogy száj nem tudná elmondani, toll nem tudná leírni szépségüket; de senki sem vállalt kezességet érte, hogy szebb az egész kerek világon nincsen, és ő maga sem hitte. Ment, mendegélt hát hűséges szolgálóival, sivatag homokján, erdő sűrűjében; és amint mendegélt, egyszerre csak gonosz rablók támadták meg, pogány törökök, indusok. Amikor a derék kereskedő látta, hogy a veszélyt el nem kerülheti, otthagya karavánját, minden kincseit és hűséges szolgálát, és bemenekült a sűrű erdő kellős közepébe.

“Tépjének szét inkább a vadállatok - gondolta magában -, mintsem pogány rablók kezére jussak, s életemet rablásban tennessem.”

Sokáig bolyongott a rengeteg erdőben, és minél tovább ment, annál szélesebb lett az út, mintha a fák kitérnének előle, és a bokrok széjjelválnának léptei előtt. Hátrapillant: olyan sűrű az erdő, hogy karját se tudná bedugni a lomb közé; jobbra pillant - csupa tönk meg

fátörzs, még a nyúl se bírná átugrani; balra pillant - arra még sűrűbb a rengeteg. Elámul a derék kereskedő, sehogyan sem érti, miféle csoda történik vele, de csak megy, mendegél tovább, s az út egyre simább, egyre szélesebb a lába alatt. Teljes napig vándorolt, reggeltől estig, nem hallja vadállat bőgését, sem kígyó sziszegését, se bagoly huhogását, se madár csicsergését; mintha minden kihalt volna körülötte. Leszállt az éj, körös-körül olyan sűrű a sötétség, hogy az ember az orráig se lát, lába alatt az út mégis mintha világítana, így ment, mendegélt legalább éjfélig, és akkor maga előtt vörös fényt pillant meg, mintha tűzvész volna:

- Ég az erdő - gondolja magában -, minek menjek arra tovább a biztos halálba?

Hátrafordul - hát az erdő olyan sűrű, hogy egyet se tud lépni; jobbra fordul, balra térül - de hiába. Megint előre indul: sima, széles az út.

Megállok itt egy helyben - gondolja magában -, hátha a tűz másfelé terjed, kikerül engem, vagy talán egészen kialszik.

Megállt, várt; de nem úgy történt; a tűzvész mintha egyenest felé jönne, s mintha körös-körül is világosodnék. Addig-addig gondolkozott, amíg elhatározta, mégiscsak továbbmegy. Kétszer senki sem hal meg, egyszeri halálát meg amúgy se kerüli el senki. Keresztet vetett hát a kereskedő és megindult. Minél tovább ment, annál világosabb lett körülötte, amíg végül olyan világos volt, mint fényes nappal; de tűzvész ropogása, pattogása nem hallatszott. Végül a kereskedő széles tisztásra ért; a tisztás közepén házat pillantott meg, de nem is ház volt az,

hanem inkább kastély, de nem is kastély, hanem legalábbis királyi palota, és az a palota csupa tűz, csupa ezüst, arany meg drágakő, ég és világít, de lángja nem látszik sehol; mégis olyan, mint a fényes nap, az ember szeme fáj, ha belenéz. A palota valamennyi ablaka tárva-nyitva, s bentről olyan csodaszép muzsika szól, amelyhez hasonlót még sohasem hallott a kereskedő.

A szélesre tárt kapun át belép a nagy udvarba; az út fehér márvánnyal kövezve, kétoldalt szökőkutak lövellik a vizet, kisebbek, nagyobbak, mindenfélék.

Bemegy a kereskedő a palotába, felmegy a karmazsinposztóval borított lépcsőn, az aranyos korlátba kapaszkodva; belép az első szobába - nem talál senkit; bemegy a másodikba, a harmadikba - senki; az ötödikbe, a tizedikbe - sehol senki, s mindenütt hihetetlen, soha nem látott királyi pompa, csupa arany, ezüst, keleti kristály, mammut- meg elefántcsont.

Elálmélkodik a derék kereskedő ekkora gazdagság láttán, s még kétszeresen azon, hogy a gazdát sehol sem leli. De nemcsak gazda, szolga sincsen sehol, a zene pedig szünet nélkül szól. A kereskedő pedig azt gondolja magában: "Minden szép, csak enivaló nincs sehol" - és abban a pillanatban étellel-itallal roskadásig megrakott asztal

terem előtte: aranyos, ezüstös edényben finom, édes étel, tengerentúli bor, mézes ital, miegymás. A kereskedő gondolkodás nélkül leült az asztalhoz, evett-ivott kedve szerint, mivelhogy teljes huszonnégy óráig nem evett előtte; az étel olyan finom, amilyent még soha életében nem ízlelt, s a sivatagon, erdőben jártában-keltében bizony erősen megéhezett. Felállt az asztal mellől, s hát nincs kinek egészségére kívánja, nincs kinek megköszönje a szíves vendéglátást.

Alighogy feláll, s egyet pislant - az asztal az étellel együtt úgy eltűnik, mintha ott se lett volna; a muzsika meg csak szól tovább.

Elálmélkodik a derék kereskedő ezen a soha nem látott csodán, járkal a pompásan díszített termekben, gyönyörködik mindenben, s közben azt gondolja magában:

"De jó lenne most egy jót aludni" - s hát egyszercsak faragott ágy terem előtte, színaranyból, a lába kristály, kárpitja ezüst, rojtja igazgyöngy, s rajta akkora dunna, mint a hegy, finom, puha hattyútollból.

Elálmélkodik a kereskedő ezen az újabb csodán, belefekszik a magas ágyba, összehúzza az ezüstfüggönyt, s látja, hogy az lágy és finom, akár a selyem. A teremben sötét lett, mintha alkonyodnék, a muzsika meg mintha nagyon messziről szólna. Azt gondolja magában a kereskedő:

"Hej, bár láthatnám a leányaimat legalább álmomban" - és abban a pillanatban mélyen elaludt.

Amikor felébredt, a nap már magasan állt a fák fölött. Felébred, s hirtelen mégse tud magához térni: egész éjjel álmában leányait látta, kedves leánya-

it, édes leányait, szépséges leányait; s a két nagyobbikat, a legidősebbiket meg a középsőt úgy látta, hogy vidámak, jókedvűek, és bánatos csak egy, a legkisebbik és a legkedvesebb; úgy látta álmában, hogy a két nagyobbiknak gazdag vőlegénye van, és férjhez készül menni anélkül, hogy bevárná az ő atyai áldását; de a legkisebbik, aki olyan szép, akár a festett kép, hallani sem akar vőlegényről, amíg édesatyja haza nem tér. És a derék kereskedő szívét egyszerre töltötte el az öröm és a bánat.

Felkelt a magas ágyról, ruhája már elő volt készítve, kristálymedencébe vízszögár csobogott alá. A kereskedő megmosdott, és már nem is csodálkozott az újabb csodán: tea, kávé már az asztalon állt, hozzá mindenféle sütemény, harapnivaló. A kereskedő imádkozott, utána megreggelizett, majd ismét járkálni kezdett a palota termeiben, hogy fényes nappal is gyönyörködjek szépségükben. Most minden még szebbnek tűnt fel, mint előző este. A nyitott ablakon keresztül meglátta, hogy a palota körül dús és csodálatos kertek terülnek el, s leírhatatlan szépségű virágok virítanak. Kedve támadt a kertben sétálni.

Lement hát a palotából egymásik, zöld márványból, csillogó malahitból való lépcsőn - a korlátja ennek is szinaranyból volt -, amely egyenesen levezetett a lombos kertbe. Sétálgat a kereskedő a kertben, és szemét-száját eltátja gyönyörűségében: a fákon érett, pirosuló gyümölcs, az embernek még a nyála is összefut, amikor meglátja; mindenféle csodálatos, tarka virágok nyílnak, dús szirmúak, illatosak; a fák közt soha nem látott madarak röpködnek, mint-

ha csak zöld meg veres bársonyból lennének, arannyal-ezüsttel kihímezve; szállonganak, és mennyei dallamokat énekelnek; olyan magas szökőkutak játszanak mindenfelé, hogy az ember feje elszédül, ha csak megpróbál felnézni rájuk; kristályos köveken üdítő források vize csörgedezik.

Ide-oda járkal a derék kereskedő, és szemét-száját eltátja ámulatában, s hirtelen mit lát maga előtt? Zöldellő dombocskán bíborszínű virág virít, de olyan szép, hogy azt nyelv el nem mondhatja, toll le nem írhatja. A derék kereskedőnek még a szívverése is elállt; közelebb lépett a virághoz, illata olyan erős, hogy az egész kertben szétárad. A kereskedőnek keze-lába megremegett, s örömtől elfúló hangon így szólt:

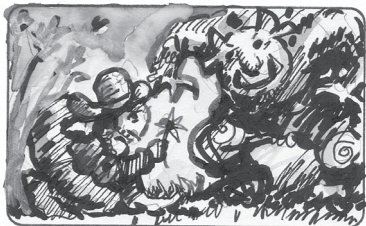
- Íme, a bíborszín virág, amelynél szebb a földkerekségen nincsen, ez az, amelyet tőlem kért legkisebbik, legkedvesebb lányom.

Ezt mondván, a kereskedő odalépett, és leszakította a bíborszínű virágot. Abban a szempillantásban a derült égből villám csapott alá, mennydörgés remegtette meg a földet, és ijesztő tünemény termett a kereskedő előtt, mintha a föld alól nőtt volna ki: se nem állat, se nem ember, hanem valamiféle rettenetes csodaszörny, lompos és szőrös; és a szörnyeteg rettenetes hangon

rivallt rá a kereskedőre:

- Mit tettél? Hogy merészelted leszakítani kertemben az én tiltott, legkedvesebb virágomat? Jobban féltettem, mint a szemem világát, nap nap után gyönyörködtem látásában, te pedig megfosztasz engem életem egyetlen gyönyörűségétől. Én vagyok a palota és a kert ura; úgy fogadtalak téged, mint kedves, meghívott vendégemet, ettetlek, itattalak, altattalak, te pedig így fizetsz meg a jószágomért? Tudd meg hát, mi lesz a büntetésed: idő előtt kell meghalnod keserű halállal!

A derék kereskedőnek a rémülettől vacogott a foga; körülhézett, és - uramisten, hát látja, hogy mindenfelől, minden fa és bokor mögül, a víz alól, a föld alól iszonyatos szörnyetegek, ördögi lények megszámlálhatatlan serege kúszik-mászik feléje. Térdre hullott a palota hatalmas ura előtt, a lompos, szőrös szörnyeteg előtt, úgy kérlelte panaszos hangon:

- Akárki légy is, kegyelmetes uram, erdei szörny, avagy tengeri csoda, minek szólítsalak - nem tudom, nem is tudhatom! Ne pusztítsd el az én keresztény lelkemet, amiért akaratlanul is nagyot vétkeztem ellened; ne uszítsd rám rémséges szolgálodat, hogy megbüntessenek és széttépjenek, hanem engedd meg, hogy előbb egy szót szóljak hozzád. Három leányom van énnekem, mind a három szépséges és ked-

ves; ajándékot ígértem nekik utamról, a legidősebbiknek drága ékköves koszorút, a középsőnek kristálytükröt, a legkisebbnek pedig biborszín virágot, amelynél szebb nincs a föld kerékén. A két nagyobbik ajándékát már megeltem, de a legkisebbikét sehogyan se tudtam megtalálni; most megláttam itt a kertedben az ajándékot - a bíborszín virágot, amelynél szebb nincs a föld kerékén. Úgy gondoltam, hogy olyan dúsgazdag, hatalmas nagyúr, mint amilyen te vagy, nem fogja sajnálni tőlem azt a kicsiny bíborszínű virágocskát, amelyet legkisebbik leányom kívánt, a legkedvesebbik. Bevallom, és szánom-bánom bűnömet, hatalmas úr. Bocsáss meg nekem, ostoba és meggondolatlan embernek, engedj haza édes leányaimhoz, és ajándékozd nekem a bíborszínű virágot, hogy hazavihessem legkisebbik leányomnak, a legkedvesebbnek. Megfizetek érte arannyal, adok, amennyit csak kívánsz.

Akkora hahota rázta meg az erdőt, akár a mennydörgés, és ekként válaszolt a kereskedőnek az erdei szörnyeteg:

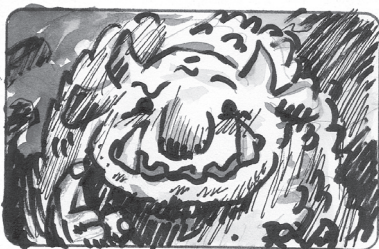
- Nem kell nekem a te aranyad: magamnak is annyi van, hogy nem tudom, mit kezdjek vele.

Ne remélj tőlem kegyelmet; darabokra szagatnak húséges szolgálaim. Mégis van azért a menekvésnek egy módja számodra. Hazaengedlek bántatlanul, meg is jutalmazlak tenger sok kincessel, és a bíborszínű virágot is neked adom ajándékba, ha kereskedői becsületzavadat adod, és kezded aláírásával megerősíted, hogy magad helyett elküldöd hozzám szépséges és kedves leányaid egyikét. Nem lesz semmi bántódása, becsületben és ké-

nyelemben fog itt élni, éppen úgy, mint ahogy te éltél palotámban. Csak éppen hogy meguntam már az egyedülletet, és társat kívánok magányomban.

A kereskedő a földre vetette magát, keserű könnyeivel áztatta a talajt, kétségbeesetten pillantott az erdei szörnyre; azután meg eszébe jutottak szépséges, kedves leányai, és csak annál jobban kesergett, jajveszékelt, mivel igen-igen rémséges volt az erdei szörnyeteg. Sokáig zokogott, siránkozott így a derék kereskedő, majd végre megszólalt panaszos hangon:

- Kegyelmes uram, erdei szörnyeteg vagy tengeri csoda! Mitévő legyek, ha szépséges és kedves leányaim önakaratukból nem kíváncsoznak hozzád eljönni! Nem köthetem meg lábukat, kezüket, nem küldhetem el őket hozzád erőnek erejével! Meg azután milyen úton utazzanak hozzád? Én pontosan két évig jöttem idáig, de hogy merrefelé, milyen utakon, bizony nem emlékszem!

Az erdei szörnyeteg így felelt erre:

- Rabszolgánót nem kívánok; úgy akarom, hogy leányod önként, irántad való szeretetből és a maga akaratából jöjjön ide. Ha pedig egyik lányod sem hajlandó erre a maga akaratából, akkor magad gyere vissza, és halálának halálával lakolsz. Arra pedig semmi

gondod ne legyen, hogy miképpen találd meg az utat hozzám: íme, adok neked egy gyűrűt az ujjamról, aki ezt jobb kezének kisujjára húzza, egy szempillantás alatt ott van, ahol lenni kíván. Három napot, három éjjelt adok neked, hogy otthon légy.

Gondolkodóba esett a kereskedő azon, amit az erdei szörnyeteg mondott neki; sokáig gondolkozott, és végül így szólt magában: "Jobb lesz, ha előbb viszontlátom leányaimat, rájuk adom atyai áldásomat, és ha nem akarnak megváltani engem a haláltól, legalább előkészülök rá, amint jó keresztényhez illik, és azután jövök vissza az erdei szörnyeteghez, a tengeri csodához." Mivel hamisságot nem forgatott eszében, mindjárt el is mondta az erdei szörnyetegnek, hogy miképpen gondolja a dolgot. A szörnyeteg amúgy is ismerte titkos gondolatait; s mivel látta, hogy becsületes emberrel van dolga, írást sem vett tőle, hanem csak lehúzta ujjáról aranygyűrűjét, és átnyújtotta a derék kereskedőnek.

Alig húzta fel a kereskedő a gyűrűt a jobb keze kisujjára, amikor máris tágas udvarának kapujában állt. Ugyanakkor érkezett haza gazdag karavánja is hűséges szolgálóival, akik háromszor annyi aranyat meg mindenféle árut hoztak magukkal, mint amennyivel elhagyta őket...

S hogy mi történt ezután? A következő számunkban folytatódik a mese...

Hetednapi játékok

Vasárnapi előadások

November

2.	10.00 óra	Brémai muzsikusok
9.	10.00 óra	A fülemüle
16.	10.00 óra	Perzeus királyfi csodálatos tettei az Ort-Iki Bábszínház (Debrecen) vendégjátéka
23.	10.00 óra	A három kismalac és a farkas
30.	10.00 óra	Andersen-mesék BEMUTATÓ

December

7.	10.00 óra	Andersen-mesék + meglepetés!!!
14.	10.00 óra	Andersen-mesék
21.	10.00 óra	Paprikajancsi szerenádja
28.	10.00 óra	Andersen-mesék
29.	10.00 óra	Andersen-mesék

Brémai muzsikusok

A Nap Színházának vándorkomédiásai bemutatják a brémai muzsikusok hiteles történetét! Az előadás során újra megelevenednek a régi bábok: Füles, az öreg számár, Fogdmeg, a kiebrudalt kutya, Bajszos, a pákosztos macska és Tarajos kakas, a hajnal harsonása. Mindnyájukat kipenderítették otthonról, így aztán Brémába indulnak, hogy muzsikusként induljanak a híres dalnokversenyen...

Az előadást négy éves kortól ajánljuk

A fülemüle

Egyszer régen, a kínai birodalomban élt egy csodálatos hangú madárka, aki énekével felvidította az emberek szívét. Maga a császár is hallani vágyta a fülemülét, s udvarába vitette. Ám egy napon a japán császár egy rugóra járó gép-fülemülét küldött ajándékba a kínai császárnak. Az igazi fülemülét száműzték az udvarból, eztán az uralkodó megbetegedett. S tudjátok -e, ki mentette meg az életét?

Az előadást öt éves kortól ajánljuk

Perzeus királyfi csudálatos tettei

A tíz teremtett ég felett, a csillagok között játszódik az arany zivatartól született királyfi, a hős Perzeus története. Nagypapa, Árkos ország öreg királya mindent elkövet, hogy Istentől reá mért sorsát, unokájától reá váró végzetét elkerülje – leányát börtönbe, annak gyermekét, a kicsi Perzeust halálba küldi. A királyfi azonban minden próbát kiállva megszerzi kigyófürtös fejét a szörnynek, és legyőzi azt a tengeri fenevadat, kinek rémes szája tátva van a világ kezdete óta. Erős karja és oroszlán-bátorsága segíti, hogy hosszú hányódás után visszatérhessen hazájába, szép Árkos országba.

Az előadást öt éves kortól ajánljuk

A három kismalac és a farkas

Van-e, ki nem hallotta még a három kismalac történetét, akik házat építenek maguknak, hogy elbújjanak a gonosz, éhes farkas elől? Az egyik kismalac szalmából épít házikót, a másik fából, de a farkas mindkettőt tönkreteszi. A harmadik, a legokosabb malacka téglaháza azonban olyan erős, hogy se elfűjni, se szétrombolni nem lehet. Ide rejtőzik hát mindhárom malac, de a farkas nem hagyja annyiban a dolgot: megpróbál bejutni a házikóba, hogy végre jóllakhasson...

Az előadást három éves kortól ajánljuk

Andersen-mesék

A hiú császár öfelsége új ruhát varrat. Minden nap. A nap minden órájában.

A nap minden percében. Nem számít, mibe kerül, a szorgos nép kinyögi valahogy.

A takácsokat, szabómestereket mindig lehet ingyen dolgoztatni, királyi parancsra, el lehet venni tőlük kelméiket, fonalaikat, legfeljebb éhen halnak vagy külföldre szöknek. Egyszer azonban egy szövömester, János és a felesége, Panka felveszik a harcot a császár öfelségével.

A kiskacsának a külsejével gyűlik meg a baja, hisz ő esetlen, kövér, szürke a tolla, és sehogyan sem illik a társai közé. (A baromfiudvar lakói nap mint nap emlékeztetik is erre.) Álmaiban a felhők fölött szárnyal, gyönyörű, távoli tavakban úszik. Bánatában már-már elemésztí magát, amikor látogatók érkeznek a baromfiudvarba...

Az előadást négy éves kortól ajánljuk

Paprikajancsi szerenádjá

„Gyöngy az idő, vándoroljunk...” Paprikajancsi, a kis bohóc vándorútra indul, s az úton találkozik egy királylánnyal. Szegény kis Jancsi bohóc azt hiszi, hogy a királylány majd megszereti őt. Ám „a királykisasszony sápadt, sose szól, szívében sok nagy madár rikács!” Ez a gonosz, hiú királylány nem ismeri a szeretetet. Jancsi bánatosan tovább vándorol, és nemsokára találkozik... Psz!

Az előadást négy éves kortól ajánljuk

Hetednapi játékok

Családi hétvégék

Az állatok nyelvén tudó juhász

DRAMATIKUS JÁTSZÓ

November - SZENT ANDRÁS hava

9. vasárnap 10 óra

„Paradicsom mezejében”

DRAMATIKUS JÁTÉK BÁBKÉSZÍTÉSEL

December - KARÁCSONY hava

14. vasárnap 10 óra

21. vasárnap 10 óra

Fellegtanoda

RENEZÁNSZ „MŰ-ALKOTÓ”

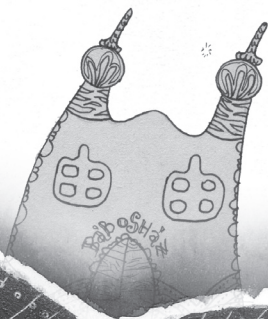
November - SZENT ANDRÁS hava

23. vasárnap 10 óra

December - KARÁCSONY hava

5. vasárnap 10 óra

28. vasárnap 10 óra

Az állatok nyelvén tudó juhász

Mit kell tenni azért, hogy megértsük az állatok nyelvét? Vagy nem is kaphatja meg akárki ezt a tudást? Vajon az állatok szeretik az embereket?

„Paradicsom mezejében”

Történetek a Parasztbibliából, betlehemes bábtáncoltatás, háromkirályjárás, énekek, varázslatos muzsika és a bábtáncoltatás bábainak elkészítése – ez vár minden ünnepre készülőre e szent időben. Az igazi, meghitt várakozás öröme érezhető minden mozdulatban, fahéj és szegfűillatú öltözékben, lágy és tiszta szóban, dallamban. Csutka gerincű, vászon, gyapjú és kóc öltöztetű bábokat készítünk, berendezzük betlehemes templomocskáinkat.

Fellegtanoda

Mátyás királyunk korába, még hozzá művészek műtermébe, tudósok termébe invitálunk mindenkit! Középkori kézműves és képzőművészeti tevékenységekben próbálhatja ki magát az, aki idelátogat hozzánk ezen alkalmakkor.

A Vojtina Bábszínház nyitvatartási rendje:

A pénztár nyitvatartása:

hétfő-péntek: 9-12.30
és 13-18 óráig
szombat: 9-13 óráig
vasárnap: 9-12 óráig

Az információ nyitvatartása:

hétfő-péntek 8-18 óráig
szombaton: 9-13 óráig
vasárnap: 9-12 óráig

A kiállítás megtekinthető:

hétfő-péntek: 9-18 óráig
szombat: 9-13 óráig
vasárnap: 9-12 óráig

Ünnepi nyitvatartás

2008. december 22-től január 2-ig:
december 22-től december 26-ig: ZÁRVA
december 27-én: 9-13 óráig
december 28-án: 9-12 óráig
december 29-én: 9-12 óráig
december 30-tól január 2-ig: ZÁRVA

A hétköznapi (bérletes) bábszínházi előadásokra és játszószínházi foglalkozásokra korlátozott számban jegyek válthatók a színház jegypénztárában.

A hétköznapi játszószínházi foglalkozásokra szervezett csoportok jelentkezését várjuk. A hétköznapi bábszínházi előadásokra jegyek is válthatók a színház jegypénztárában.

BÁBOS házi REND

A 2008/2009-es évad bérlet- és jegyárai 2008. szeptember 1-től:

Gyermekelőadás: 900.- Ft/fő
Játszószínházi foglalkozás: 700.- Ft/fő
Felnőttelőadás: 1000.- Ft/fő
Gyermekelőadásokra szóló bérlet: 2600.- Ft/fő

Kedvezményes jegyár három vagy többfős családok részére:

Gyermekelőadás: 700.- Ft/fő
Játszószínházi foglalkozás: 600.- Ft/fő

Az előadásokra és a családi játszószínházi foglalkozásokra jegyek válthatók a színház jegypénztárában (4026 Debrecen, Kálvin tér 13.), jegyek foglalhatók telefonon (52/418-160) és honlapunkon (www.vojtinababszinhaz.hu). A vasárnapra lefoglalt jegyeket vasárnap 9.30-ig lehet átvenni a színház jegypénztárában.

A színház a műsorváltoztatás jogát fenntartja!

Jött helyébe jót várj!

Sok magyar népmesében fordul elő, hogy a főhős találkozik valakivel, aki segítséget kér tőle. Önzetlen tettéért cserébe a későbbiekben hálás viszonzást kap majd a megsegítettektől.

Álljon most itt azoknak a neve, akik megkönnyítik mesénk hőseinek útját a bábszínpadra!

Kiemelt támogatóink:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Debrecen város Önkormányzata
Oktatási és Kulturális Minisztérium

Támogatóink:

Makovei Árnyékolástechnikai Kft.

4028 Debrecen, Hadházi u. 19.

**HÍR-KER Építőipari,
Kereskedelmi és szolgáltató Kft.**

4033 Debrecen, Sámsoni u. 127.

Tóth Ervin vállalkozó

4200 Hajdúszoboszló, Egressy B. u. 25.

CIVIS-COOP Kft.

4029 Debrecen, Cegléd u. 11.

Kartonpack Dobozipari Rt.

Debrecen, Galamb u. 11.

Bábszín

Báboház

figyelő

**A Vojtina Bábszínház kéthavonta megjelenő
ingyenes kedvcsináló kiadványa**

Felelős kiadó: Asbóth Anikó igazgató
Főszerkesztő: Papp Melinda
A szerkesztőbizottság tagjai: Asbóth Anikó, Láposi Terka,
Dóka Alíz
Tördelőszerkesztő: Szoták László
Grafika: Kovács Lajos
Nyomda: Bogáti Nyomda Kft.
Drótposta: vojtina@vojtinababszinhaz.hu
Világháló: www.vojtinababszinhaz.hu

ISSN 1786-4100